

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Univerzita Palackého
v Olomouci

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INOVACE ČINNOSTI SPC PŘI POSUZOVÁNÍ SPECIÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB

reg. č.: CZ.1.07/1.2.00/14.0020

ASISTENT PEDAGOGA

*analýza personálních, legislativních, statistických
a procedurálních aspektů*

© Pedagogická fakulta,
Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.

OBSAH:

ÚVOD	3
1. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V ČR A JEJICH VÝVOJ	5
1.1 Současná podoba vzdělávací soustavy ve vztahu k potřebám žáků se zdravotním postižením	8
2. HISTORIE VZNIKU FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA V ČR	14
2.1 Zákonodárná iniciativa Olomouckého kraje	17
2.2 Přijetí novely školského zákona – zakotvení institutu asistenta pedagoga	23
3. ASISTENT PEDAGOGA	26
3.1 Právní předpisy upravující funkci asistenta pedagoga	26
3.2 Legislativní definice institutu asistenta pedagoga	28
3.3 Funkce asistenta pedagoga	30
3.3.1 Specifikace náplně práce asistenta pedagoga	30
3.3.2 Přímá pedagogická činnost asistenta pedagoga	33
3.3.3 Kvalifikační podmínky pro pozici asistenta pedagoga	36
3.4 Funkce speciálně pedagogických center při zřízení funkce asistenta pedagoga	37
3.5 Počty asistentů pedagoga a dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	38
4. SITUACE PŘÍZNÁVÁNÍ ASISTENTA PEDAGOGA V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH	40
4.1 Podmínky zřízení pozice asistenta pedagoga v krajích	41
4.2 Žádost o souhlas krajského úřadu se zřízením funkce asistenta pedagoga	42
4.3 Financování asistentů pedagoga, ekonomické zabezpečení funkce asistenta pedagoga	43
5. STATISTICKÝ ROZBOR ÚDAJŮ O POZICI ASISTENT PEDAGOGA V KRAJÍCH ČR	46
6. ZÁVĚR	48
7. PŘÍLOHY	50
7.1.1 Příloha č. 1. Metodický pokyn Jihočeského kraje pro rok 2011	50
7.1.2 Příloha č. 2. Metodický pokyn Karlovarského kraje pro rok 2011	52
7.1.3 Příloha č. 3. Metodický pokyn kraje Vysočina pro rok 2011	54
7.1.4 Příloha č. 4. Metodický pokyn Moravskoslezského kraje pro rok 2011	59
7.1.5 Příloha č. 5. Metodický pokyn Olomouckého kraje pro rok 2011	61
7.1.6 Příloha č. 6. Metodický pokyn Plzeňského kraje pro rok 2011	67
7.1.7 Příloha č. 7. Metodický pokyn Ústeckého kraje pro rok 2011	72
7.1.8 Příloha č. 8. Metodický pokyn Zlínského kraje pro rok 2011	75
7.1.9 Příloha č. 9. Metodický pokyn Královéhradeckého kraje pro rok 2011	77
7.1.10 Příloha č. 10. Metodický pokyn Jihomoravský kraje pro rok 2011	79

Úvod

Předkládaná "Analýza postupu přidělování asistenta pedagoga dětem, žákům a studentům se zdravotním postižením v ČR" je zpracována pro potřeby projektu: **Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřebách reg. č.: CZ.1.07/1.2.00/14.0020**, řešeného v letech 2010 – 2013 na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci,

Zpracovatelem je tým odborníků Univerzity Palackého v Olomouci - Ústavu speciálněpedagogických studií vedený Prof. Milanem Valentou a dalších odborných pracovníků zaměřených na problematiku vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami (primárně zdravotním postižením).

Uvedená analýza, je – v obecném pojetí – výsledkem situace, která v minulosti provázela vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením v ČR a v rámci tohoto ustanovení funkce asistenta pedagoga. Vytváření nové podpůrné služby umožňující kvalitnější vzdělávání mnohým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, jejich následné lepší uplatnění na trhu práce a významné zlepšení kvality života u osob s těžkými formami zdravotního postižení.

Školství v České republice prochází mnoha změnami a základním cílem se stává demokratizace a humanizace školství, která přinese stejné šance všem členům této společnosti a každý občan bude mít možnost sebeuplatnění ve všech životních sférách. Změna, která se děje je odrazem zejména v oblasti novodobých trendů v oblasti integrace a inkluze a rozšířily se do všech sektorů, přičemž se výchova a vzdělávání rozšířila i do jiných sektorů jako je jen resort školství cíleně na speciální školství.

Podnětem k tvorbě této analýzy byla stále vzrůstající potřeba asistenčních služeb při vzdělávání žáků se zdravotním postižením a relativně rozdílný přístup k jeho „instalaci“ v jednotlivých situacích a regionech ČR.

Předkládáme proto text **Analýza postupu přidělování asistenta pedagoga dětem, žákům a studentům se zdravotním postižením v ČR**. Jde o základní informace týkající se aktuálního tématu poskytování asistenčních služeb v souvislosti s výchovou a vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením v souvislosti s potřebou zavedení asistenta pedagoga a jeho ukotvení ve školském zákoně, který v posledním období prošel mnohými změnami. Novela školského zákona č. 561/2004 z 20. 12. 2011 (č. 472/2011), která má za

cíl upravit vztah mezi poskytováním podpůrných služeb asistenta pedagoga osobního asistenta. V dalších materiálech se chceme zaměřit především na oblast kompetencí a pracovní náplně asistenta pedagoga a na jeho metodické vedení (kdo má metodické vedení poskytovat, jak má být metodické vedení zajišťováno a co má být jeho obsahem).

Výchozím tvrzením, s nímž je přistoupeno ke zpracování je tvrzení, jež uvádějí Teplá a Smejkalová (str. 5, 2010): „Na základě zkušeností ze zahraničí, především z Dánska, Velké Británie - Skotska, Německa, Rakouska, Nizozemí atd., V kontextu s požadavky Evropské agentury pro speciální vzdělávání (European Agency for Development in Special Needs Education), ... a ve smyslu akceptování evropských i světových trendů v oblasti vzdělávání dětí se speciálními potřebami, jsou v České republice zajištěny podmínky pro integrované a inkluzivní vzdělávání. Umožňuje je nová školní legislativa, která nabyla účinnosti od 1. 1. 2005. Jednu z významných podmínek představuje zajištění nezbytných personálních služeb, posílená o profesi asistenta pedagoga."

1. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V ČR A JEJICH VÝVOJ

Současné vzdělávací podmínky jsou částečně ovlivněny dlouhodobou tradicí dřívějších let. Krátce je nutno uvést situaci ve vzdělávání této skupiny žáků do roku 1989. Ta totiž dodnes ovlivňuje, a bývá to málo zdůrazňováno, zaměstnanost zdravotně postižených v současnosti! Tehdejší vzdělávací model byl charakterizován „absolutní“ segregací žáků, kteří v osobnostní či vzdělávací anamnéze vykazovali (velmi často) i jen nepatrnou odchylku od normálu. I ta však byla chápána výrazně v kontextu tehdy platného poznání – a velmi často jen na základě obvyklého úzu, který odpovídal charakteristice tehdejší společnosti. Zvláště je třeba oddělit období 1950-1970 a poté období 1970 – 1989. V první etapě se konstitoval systém „jednotné školy“, který, v některých dílčích ukazatelích znamenal zlepšení vzdělávacích příležitostí této skupiny žáků oproti první polovině 20. století. Segregace této skupiny žáků nepředstavovala v této době násilný prvek a nebyla tak ani zamýšlena. Celkově platí, že vzdělávací příležitosti a jejich poradenská podpora byly v této době teprve systémově rozvíjeny. V období 1970-1989 pozorujeme výrazný a trvalý odklon systémového zajištění vzdělávání této skupiny žáků u nás (v zemích bývalého socialistického bloku) a ve vyspělých zemích tzv. západní Evropy. Nešlo přitom ani tak o rozdílnost zásad didaktických, metodických a jim odpovídajících forem výuky, jako o trvalé podcenění (přesněji přehlížení) *lidskoprávních aspektů*, které s sebou vzdělávání této skupiny žáků přináší. Jestliže zmíněné země začaly mohutně rozvíjet systémy *společného vzdělávání* obou skupin žáků (se speciálními potřebami a intaktní populace) potom v ČR přetrvávala masivní segregace obou skupin. Této segregaci odpovídalo rozdělení vzdělávací a personální politiky ve školství, kdy takřka neexistovala prostupnost pedagogů v rámci dvou tehdy téměř samostatných vzdělávacích celků.

V rámci tehdy rozvíjeného modelu vzdělávání byly relativně dobře naplněny vzdělávací potřeby (v úzkém smyslu) některých skupin žáků – zejména se senzorickým postižením (zrakové, částečně sluchové), méně již žáků s postižením tělesným a na velmi slabé (či vůbec žádné) úrovni pak vzdělávání žáků s postižením mentálním.

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením v nedávné minulosti (1989 - 2004) bylo nadále v rozhodující gesci organizačně samostatného proudu škol - tzv. speciálních škol. Jejich činnost má na našem území velkou tradici. Podle zákona z roku 1984 (ve znění do

konce roku 2004) platilo, že „speciální školy poskytují pomocí zvláštních výchovných a vyučovacích metod, prostředků a forem výchovu a vzdělávání žákům mentálně, smyslově nebo tělesně postiženým, žákům s vadami řeči, žákům s více vadami, žákům obtížně vychovatelným a žákům nemocným a oslabeným, umístěným ve zdravotnických zařízeních; připravují tyto žáky k začlenění do pracovního procesu a života společnosti.“ Institut osvobození od povinné školní docházky byl v zákoně upraven dikcí: *„dítě, které pro svůj duševní stav není schopné vzdělávání, osvobodí národní výbor od povinné školní docházky“*. Jednalo se o osvobození trvalé. Velmi často bylo vyneseno po formálním posouzení skutečných schopností dítěte. Rigidním způsobem popíralo zřetelné vývojové změny probíhajícího i u těžce mentálně postižených dětí v průběhu jejich dětského věku. Děti končily umístěním v některém ústavu sociální péče, jen výjimečně mohla rodina volit cestu osobní péče o dítě.

Bez respektu k rodičovským právům se tehdejší právní norma vypořádala i s přeřazováním dětí ze základních škol. Podle tehdy platné normy bylo možno dítě převést do „speciální“ školy (de facto jakékoliv jiné školy) i bez souhlasu zákonných zástupců. Typicky se jednalo o přeřazování dětí do tehdejších zvláštních a případně pomocných škol.

Zdůraznit je třeba, že „zdravotní důvody“ v právní normě předpokládané, mohly být často velmi malicherné, a umožňovaly škole „zbavit se“ nepohodlného žáka i v průběhu školního roku. Je v rozporu s nynějším, ale i tehdejším, chápáním obsahu rodičovských práv možnost přeřadit dítě do jiné školy a zákonným zástupcům dítěte dát tento krok pouze na vědomí.

Speciálními školami tak byly základní speciální školy a střední speciální školy, přičemž vzdělání získané v těchto školách bylo formálně rovnocenné vzdělání získanému v základní, resp. střední škole. Speciální základní školy tak (opět dle zákona) poskytovaly žákům výchovu a vzdělávání „způsobem přiměřeným jejich postižení“; zřizovaly se jako školy pro žáky:

- sluchově postižené,
- zrakově postižené,
- s vadami řeči,
- tělesně postižené,
- s více vadami,
- obtížně vychovatelné

- nemocné a oslabené umístěné ve zdravotnických zařízeních.

Relativně samostatným "druhem" speciálních škol byly školy pro žáky s mentálním postižením, tzn. zvláštní a pomocné školy. Jejich kurikulum bylo upraveno ve smyslu nahrazení rozsahu teoretického vzdělávání prostorem pro rozvoj manuálních dovedností.

Předpokládalo se, že žáci s těžkým mentálním postižením budou vzdělávání v základní škole speciální poskytující základy vzdělání.

Speciální střední školy pak poskytovaly žákům výchovu a vzdělávání „způsobem přiměřeným jejich postižení“. Speciální střední školy se členily na:

- střední odborná učiliště,
- gymnázia
- střední odborné školy
- praktické školy a odborná učiliště.

Základy postupného začleňování dětí s postižením do běžných škol byly položeny na začátku 90. let. Předpokladem bylo přijetí či novelizace stávajících právních norem upravujících řízení, organizaci a obsah vzdělávání. Mezníkem se stalo zejména přijetí vyhlášky o základních školách v r. 1991, která poprvé explicitně zmínila možnost začleňování dětí s postižením do běžných škol. Nedostatkem zůstalo, že explicitní úprava základních vztahů v oblasti tzv. školské integrace dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením nebyla vyjádřena v žádné zákonné normě, jen dílčím způsobem jsou vybrané otázky zapracovány do ustanovení vyhlášek upravujících činnost jednotlivých typů škol (mateřská, základní, střední) a nejpodrobněji se náležitostí společného vzdělávání žáků se zdravotním postižením v rámci hlavního vzdělávacího proudu věnovala Směrnice MŠMT. Norma interní síly však nemohla autoritativně řešit složité otázky, které vyvolává poskytování speciálně pedagogické podpory v přirozeném prostředí žáka – běžná mateřská, spádová základní škola, střední škola.

Legislativní, personální, organizační a ekonomické zajištění účasti dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením v hlavním vzdělávacím proudu tzv. běžných škol nebylo zajištěno na takové úrovni jako vzdělávání téhož dítěte, žáka a studenta v prostředí škol speciálních. Tento stav přinášel problémy všem aktérům procesu, zákonným zástupcům, školám, učitelům, orgánům správy školství, ale především samotným dětem se zdravotním postižením.

Uvedené tradiční zkušenosti uvádíme z důvodu jejich vlivu (byť často „podvědomého“) na současnou tvář českého školství. Je zřejmé – ve vztahu k předmětu Analýzy – že v tehdejší době uvažovat o institutu Asistenta bylo de facto bezpředmětné...

1.1 Současná podoba vzdělávací soustavy ve vztahu k potřebám žáků se zdravotním postižením

Současné procesy ovlivňující tvář českého školství jsou založeny sérií koncepcí, normativně právních aktů a pedagogických či speciálně pedagogických opatření přijatých v posledních letech. Pojetí organizace vzdělávání stále více respektuje základní principy pluralitní demokratické společnosti, jež přiznává každému jedinci (a zároveň od něj vyžaduje) odpovědnost za svůj osud i převzetí podílu odpovědnosti za společné rozhodování. Druhým znakem je úsilí o rovné příležitosti pro všechny a o odstranění překážek bránících rozvoji každého, včetně občanů se zdravotním postižením.

Vlivem vývoje v posledních letech se Česká republika stává zemí s typicky smíšeným systémem vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením. Vedle rozvinutého a historicky utvářeného systému tzv. speciálního školství se postupně rozvíjel a rozvíjí model vzdělávání dítěte se zdravotním postižením jako účastníka hlavního vzdělávacího proudu, začleněného do některé ze škol vzdělávací soustavy (mateřské, základní, střední). Řešení podmínek vzdělávání v rámci obou těchto základních směrů se stalo základním úkolem současnosti – i po přijetí nové školské legislativy. (Zmíněný *zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a sérii prováděcích právních norem*)

Stěžejním cílem vzdělávání občanů se zdravotním postižením zůstává zajištění rovného přístupu, který v sobě zahrnuje i prvky odstraňování minulých deformací a prevenci vzniku (byť nepřímého) diskriminačního jednání v jednotlivých situacích. Společná školní docházka by měla být více chápána jako důležitý faktor prevence sociálního vyloučení než jako prosté organizačně pedagogické opatření.

V rámci pravidla rovného přístupu je vzdělání chápáno jako základní lidské právo s univerzální lidskou hodnotou. Rozhodujícím se postupně stane orientace vzdělávání zdravotně postižených na zvýšení schopnosti pohybu na trhu práce.

Základní náležitosti speciálně pedagogické podpory jsou postupně zakomponovány do soustavy kurikulárních dokumentů nově připravovaných v českém školství.

Jedná se o tyto programy:

- **Národní program vzdělávání** vymezující hlavní zásady a cíle vzdělávací politiky státu a definující obecné závazné požadavky na obsah a výsledek vzdělávání. Jako takový stanoví náležitosti obsahu vzdělávacích programů respektujících speciální vzdělávací potřeby zdravotně postižených a je východiskem pro přípravu rámcových vzdělávacích programů.
- **Rámcové vzdělávací programy** specifikují cílové dovednosti a znalosti absolventa a odpovídající obsah vzdělávání pro jednotlivé stupně a obory vzdělávání. Svého druhu prováděcím dokumentem je **Školní vzdělávací program**, který připravují školy při respektování konkrétních potřeb a podmínek, tedy i speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka a studenta se zdravotním postižením.

Stěžejním úkolem současného období je **dopracování a zkvalitnění systému speciálně pedagogické podpory** jako základní podmínky vyrovnání příležitostí pro občany se zdravotním postižením ve vzdělávacím systému.

Mezi tyto podpůrné prostředky řadíme např. působení dvou pedagogických pracovníků ve vybraných druzích tříd, asistent pedagoga, osobní asistent, speciální pedagog, psycholog, otázky dopravy, kompenzační a učební pomůcky, řešení úvazkové povinnosti pedagogů, úprava počtu žáků ve třídách, formy a způsoby diferenciací obsahu vzdělávání.

Prvního ledna 2005 nabyl účinnosti nový **zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**.

Podle tohoto zákona je nově pojímáno **vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**, zejména uplatněním jejich práva na vzdělání pomocí specifických forem a metod a na vytvoření zvláštních podmínek, které jejich vzdělávání umožní.

Podle důvodové zprávy k návrhu zákona: „je kladen na rovnost vzdělávacích příležitostí pro všechny a odstranění překážek, které by tomu bránily, respektování vzdělávacích potřeb jednotlivců při vzdělávání, kvalitu vzdělávacího procesu. Zmínka je též o prostředí vzájemné úcty, respektu ke všem osobám a opatřeních proti projevům diskriminace a netolerance, pokud jde o přístup ke vzdělávání. Zároveň je tak zdůrazněno úsilí o zabezpečení přístupu ke vzdělávání dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“

Nová právní úprava nepočítá se samostatným právním vymezením stávajících „speciálních škol“. Z právního hlediska se tyto školy stávají školami druhově vymezenými s tím, že zvláštním typem základní školy zůstává pouze základní škola speciální zřizovaná pro

žáky s těžkým mentálním postižením, s více vadami a s autismem. Zvláštní škola bude dle dosavadních právních předpisů základní školou a pomocná škola základní školou speciální podle tohoto zákona.

Jisté problémy ovšem způsobilo následné přijetí vyhlášky MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, která v názvu § 5 přinesla znovu typové označení „speciální školy“...

Povinnost zajistit podmínky pro uskutečňování vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je i nadále svěřena kraji.

Dle nové právní úpravy je také nově zakotvena možnost zřízení funkce asistenta pedagoga. Tuto pozici může zřídit se souhlasem krajského úřadu ředitel školy mateřské, základní, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné, a to ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami.

Koho je třeba považovat za žáka se „speciálními vzdělávacími potřebami“ určuje opět školský zákon v ustanovení § 16, podle něhož se za děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami považují ti, kteří mají:

- zdravotní postižení,
- zdravotní znevýhodnění,
- sociální znevýhodnění.

Vychází se z předpokladu, že jde o děti, žáky a studenty, které je třeba vzdělávat při použití zvláštních forem a metod, jež odpovídají jejich potřebám, a kteří mají právo na vytvoření zvláštních podmínek pro vzdělávání, tj. takových, které zejména žákům s některým druhem postižení nebo znevýhodnění umožní překonat vyrovnat handicap.

V důvodové zprávě k návrhu zákona se objevuje následující konstatování:

„Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením budou integrováni v případech, kdy to bude možné a žádoucí, do běžných škol, v jednotlivých školách však mohou být zřizovány i jednotlivé třídy, v nichž se bude uskutečňovat vzdělávání těchto jedinců s využitím zejména forem a metod vzdělávání přizpůsobených jejich potřebám nebo mohou být zřizovány celé školy, které budou specializovány na jejich vzdělávání.“

Již v minulosti (do roku 2004) se objevovaly **problémy s „právem dítěte navštěvovat běžnou spádovou základní školu“**, jednalo-li se o dítě se zdravotním postižením. Zákon tento problém zařazování žáků do základní školy upravuje relativně jednoznačně.

Jde o znění a výklad ustanovení § 36 zákona upravujícího plnění povinné školní docházky. Podle něj je školní docházka povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku. Žák plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí, v němž má místo trvalého pobytu (spádová škola), pokud zákonný zástupce nezvolí pro žáka jinou než spádovou školu.

Nový školský zákon se správně vyhnul dříve užívanému termínu „*osvobození od povinné školní docházky*“ a reálnou skutečnost znamenající, že některé skupiny dětí a žáků nemohou vzhledem ke stupni (hloubce) svého postižení absolvovat plnou školní docházku v jejím běžném pojetí, vyřešil institutem „jiného způsobu plnění této docházky“. Ten se týká i individuálního vzdělávání. Ve vztahu k žákům s hlubokým mentálním postižením zákon stanoví

„Dítěti s hlubokým mentálním postižením stanoví krajský úřad místně příslušný podle místa trvalého pobytu dítěte se souhlasem zákonného zástupce dítěte takový způsob vzdělávání, který odpovídá duševním a fyzickým možnostem dítěte, a to na základě doporučujícího posouzení odborného lékaře a školského poradenského zařízení. Krajský úřad zároveň zajistí odpovídající pomoc při vzdělávání dítěte, zejména pomoc pedagogickou a metodickou...“ (§ 42)

Zkušenosti z praxe tohoto ustanovení vzbuzují jisté rozpaky. Ukazuje se, že postup krajských úřadů, a zejména subjektů, kterým bude uloženo „jiným“ způsobem naplnit vzdělávací potřeby žáků s hlubokým mentálním postižením, v tomto směru bude v jednotlivých případech odlišný. Přitom požadavek právní jistoty – a tím i zajištění shodných vzdělávacích podmínek těchto dětí a žáků v celé České republice by měl být prioritní.

Již v prvních měsících roku 2005 jsme řešili zcela odlišný přístup v případě kraje Zlínského a Středočeského. V prvním z nich pracovnice speciálně pedagogického centra sdělila matce chlapce s mentálním postižením že „*to spočívá v tom, že tak jednou za dva měsíce se zastavím na kafe*“ a v případě jiného chlapce ze Středočeského kraje, kdy otci dítěte vysvětlovali, že jeho na invalidní vozík upoutaný syn s hlubokým stupněm mentální retardace do školy musí docházet pravidelně... A tento stav, byť již v stabilizované formě přetrvává.

Provádějícím právním předpisem se pro oblast vzdělávání zdravotně postižených stala **vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných**, která nahradila dřívější vyhlášku č. 127/1997 S., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

Podle ní se vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uskutečňuje s pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo jsou poskytována nad rámec individuálních pedagogických a organizačních opatření spojených se vzděláváním žáků stejného věku ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (tzv. „běžná škola“)

Mezi podpůrné prostředky řadíme např.: kompenzační, rehabilitační a učební pomůcky, poskytování pedagogicko – psychologických služeb, asistent pedagoga, snížení počtu žáků ve třídě nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka.

Vyhláška, aniž by speciálně či alespoň přibližně definovala žáka se zdravotním postižením, upravuje, koho je potřeba považovat za žáka s těžkým zdravotním postižením.

Dle vyhlášky se za něj považuje žák:

- s těžkým zrakovým postižením,
- s těžkým sluchovým postižením,
- s těžkou poruchou dorozumívacích schopností,
- hluchoslepý,
- se souběžným postižením více vadami,
- s autismem,
- s těžkým tělesným,
- s těžkým či hlubokým mentálním postižením.

Podle vyhlášky je speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením zajišťováno:

- formou individuální integrace,
- formou skupinové integrace,
- ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením („speciální škola“),
- kombinací uvedených forem.

Individuální integrací se dle vyhlášky rozumí vzdělávání žáka:

- v běžné škole,

Také **vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních** upravuje některé náležitosti vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením.

Vyhláška především stanoví následující typy školských poradenských zařízení:

- pedagogicko – psychologická poradna („poradna“),
- speciálně pedagogické centrum („centrum“). Více viz kapitola 4.2.

2. HISTORIE VZNIKU FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA V ČR

Samotnému přijetí této pozice ve výše uvedeném školském zákoně účinném od roku 2005 předcházelo období cca tří let, v němž lze pozorovat aktivity směřující k ustavení této (tehdy nové) pracovní pozice v našem školství *de iure*. De facto totiž asistenti na školách, v různé formální podobě existovali již od 90. let.

Na jaře 2002 byl v Poslanecké sněmovně zamítnut návrh nového školského zákona (zákona o vzdělávání), který předkládalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ještě pod vedením Mgr. Eduarda Zemana. Již v této době se objevovaly pokusy (zejména občanských iniciativ a sdružení) zakotvit v nějaké podobě institut, který se v uvedeném období nejčastěji nazýval „osobní asistent“. Zákon přijat nebyl a vzhledem k institutu asistenta to bylo dobré řešení – tehdejší znění návrhu zákona s ním nepočítalo.

Důvodem tohoto „opomenutí“ je primárně „neblahá“ tradice speciálního vzdělávání, která znamenala obrovský problém při postupném prosazování integrovaného způsobu vzdělávání. Právě ona zřejmě představuje základní problém, s nímž se školy a učitelé potýkali a na mnoha místech potýkají dosud. Je jím chybějící tradice, dostatek informací a z toho vyplývající poznání možností, jež integrované vzdělávání skýtá. V některých školách je integrace dítěte s postižením stále ještě chápána jako jakýsi „nadstandard“, který škola není „povinna“ poskytovat. To zřejmě vychází z nesprávného pochopení místa a postavení školy ve společenském systému u nás. **Školní docházka, alespoň co se základních škol týče, není u nás dobrovolnou či jinak řečeno soukromoprávní záležitostí dané osoby (její rodiny).**

Školní docházka je „povinná po dobu, kterou stanoví zákon“ (čl. 33 Listiny základních práv a svobod). Uvedená povinnost, kterou Listina stanovuje, představuje významný legislativní rámec pro řešení „našeho“ problému. Škola, instituce, která je zákonem zřízena mj. proto, aby umožnila občanům naplnit uvedenou povinnost, se tedy dostává do jiné situace než například kino nebo i domov důchodců. Jestliže např. zřízení domova důchodců je typicky „dávkou solidarity“, pak ve školství je tomu naopak. Žáci nenavštěvují školu dobrovolně. Stát nařídil svým občanům chodit do školy. Tentýž stát je povinen vytvořit předpoklady, aby všichni žáci do školy chodit mohli. Žáci s různou barvou pleti, s různou výší tzv. IQ, žáci s dolními končetinami i bez nich. De iure není tedy možné, aby si základní škola „vybírala“, které žáky chce a které nikoliv...

Právě v 90. letech docházelo ve školském terénu k výrazné změně při poskytování a hrazení nákladů na služby tzv. asistenta ve třídě, v níž je začleněno dítě či žák s postižením. Tito **asistenti** (alternativně uváděni jako osobní asistenti, třídní asistenti či asistenti učitele) byli dosud na školách v celé České republice **placeni převážně z prostředků mimo resort školství**. Asi v 50 % případů byli tito asistenti placeni z prostředků na podporu zaměstnanosti místně příslušnými **úřady práce** (společensky účelné pracovní místo a veřejně prospěšná práce). Ve smyslu příslušných pokynů MPSV dávaly úřady práce najevo, že tento způsob hrazení nákladů neodpovídá podmínkám uvedených programů podpory zaměstnanosti a bude v prvních měsících roku 2002 ukončen. Ve školách a předškolních zařízeních tak zůstaly desítky a pravděpodobně spíše stovky dětí s postižením, u nichž nebylo zřejmé, jak bude „asistence“ v průběhu výuky zabezpečena.

Dále se na krytí nákladů na zřízení pozice asistenta podílela **občanská sdružení zdravotně postižených** a postupně stále častěji byly náklady na asistenta hrazeny z finančních prostředků resortu školství. Zejména z tzv. **navýšení normativu** na vzdělávání dítěte, žáka a studenta se zdravotním postižením. U asistentů hrazených z těchto prostředků se nejčastěji jednalo o formu civilní vojenské služby a v určitých případech se jednalo o „fiktivní“ výkon pozice asistenta, kdy pracovněprávní titul byl veden jako obvyklá, již nyní v resortu školství existující pozice – např. vychovatel. Již v téže době se objevovaly pokusy o zrušení civilní služby, která by znamenala odchod dalších desítek a pravděpodobně spíše stovek mladých mužů ze škol, kde vykonávali pomocné práce, mezi nimi i pozici asistenta.

Celý uvedený systém poskytování asistentů postrádal oporu nejen v zákoně, ale v obecně závazných normativně-právních aktech vůbec. Školy tak byly vystaveny značným problémům. Z ustanovení příslušných právních norem vyplývá jednoznačná **povinnost školy a školského zařízení poskytnout dítěti, žákovi či studentu vzdělání**. Navíc jsou tyto právnické osoby osobami vykonávajícími po uvedenou dobu tzv. *náležitý dohled* ve smyslu příslušných ustanovení občanského zákoníku. V odůvodnění návrhu novely zákona č. 29/1984 Sb. (školský zákon) ve věci doplnění zákona o institut „třídního asistenta“ bylo uvedeno: *„Současná situace, kdy řada dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením je zařazena do tzv. běžných tříd škol a není do příštího školního roku zajištěno financování (pobyt) asistentů, znemožňuje v mnoha případech naplnění výše uvedených zákonných povinností.“*

Jednalo se zejména o povinnosti vyplývající z ustanovení Listiny základních práv a svobod (čl. 33), zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), (zejm. ustanovení § 34 – § 37), a vyhlášku MŠMT č. 291/1991 Sb., o základní škole (§ 3 odst. 5).

Podle ustanovení uvedených právních norem **neměla škola možnost převést žáka plnění povinnou školní docházku na jinou školu bez souhlasu zákonných zástupců**. Toto pravidlo zůstalo zachováno i v současné právní úpravě dané zákonem č. 561/2004 Sb., přes naše upozornění na problémy, které přináší školám.

To se samozřejmě týká i žáků se zdravotním postižením. Školy by tak v případě nemožnosti ustavení pozice asistenta ve třídě, v níž je vzděláván žák s těžšími formami zdravotního postižení, *de facto* nemohly naplnit své úkoly stanovené výše uvedenými právními normami.

Tuto skutečnost si uvědomovali i někteří pracovníci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kteří se snažili připravit opatření na úrovni Metodického pokynu MŠMT, která by danou oblast alespoň částečně řešila. V celém uplynulém období ovšem MŠMT důsledně odmítalo ustanovení asistenta k žákovi se zdravotním postižením, který by plnil (dle názoru MŠMT) i tzv. sociální úkoly. To se plně projevilo i v textu návrhu opatření, které iniciovalo MŠMT a navrhovalo účinnost od 1. 1. 2003. Vybrané pasáže z návrhu opatření:

Odst. 2

*Ministerstvo práce a sociálních věcí zabezpečuje žákům **osobní asistenci**, tj. asistenci související s nezbytně nutnou kompenzací jejich znevýhodnění v oblasti dopravy, sebeobsluhy, osobní hygieny a stravování.*

Odst. 3

*Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zabezpečuje žákům **pedagogickou asistenci**, tj. asistenci související s nezbytně nutnou kompenzací jejich znevýhodnění v oblasti výchovy a vzdělávání.*

Odst. 5

Osobním i pedagogickým asistentem může být jedna osoba, její činnost je však zřetelně rozdělena na činnosti související s osobní asistencí a činnosti související s pedagogickou asistencí. V tomto smyslu jsou upraveny i pracovněprávní vztahy. Na základě dvou pracovních poměrů obdrží pracovník dvě pracovní smlouvy od dvou různých

zaměstnavatelů. Jako pedagogický asistent od institucí resortu MŠMT, jako osobní asistent od institucí resortu MPSV.

Další část návrhu se zabývala procedurálními otázkami ustavení pozice asistenta, hrazení finančních nákladů apod. Lze říci, že uvedený návrh nepřekročil stadium úvah a vždy se jednalo jen o interní dokument projednáváný na úrovni řadových úředníků resortu.

2.1 Zákonodárná iniciativa Olomouckého kraje

V této legislativní i faktické situaci byl na žádost radních Olomouckého kraje vypracován první **návrh textu novely stávajícího zákona č. 29/1984 Sb. – školský zákon**. Konkrétně se jednalo o doplnění § 3 novými odst. 4) a 5), které přinášely následující ustanovení:

Zákon

kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů a mění a doplňuje zákon č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství ve znění pozdějších předpisů.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon) ve znění zákona č. 188/1988 Sb., 171/1990 Sb., 522/1990 Sb., 134/1993 Sb., 190/1993 Sb., 331/1993 Sb., 49/1994 Sb., 256/1994 Sb., 138/1995 Sb., 306/1999 Sb., 19/2000 Sb., 132/2000 Sb., 284/2002 Sb. se doplňuje takto:

1. *V ustanovení § 3 se vkládají nové odstavce číslo 4) a 5) ve znění:*

odst. 4)

Ředitel základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy může na návrh speciálněpedagogického centra¹⁾ a se souhlasem krajského úřadu ve třídě, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením, zřídit funkci třídního asistenta.

odst. 5)

Ve třídě základní školy, střední školy a vyšší odborné školy, v níž jsou vzděláváni tři a více žáků se zdravotním postižením, zabezpečují výchovně-vzdělávací činnost současně dva pedagogičtí pracovníci, z nichž alespoň jeden musí mít kvalifikaci speciálního pedagoga. 2) Pedagogický pracovník se speciálně-pedagogickou kvalifikací plní v případě potřeby přímou vyučovací

povinnost dle zvláštního předpisu³⁾ i ve více třídách školy.“

Poznámky

- 1) § 5 vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 127/1997 Sb. o speciálních školách a speciálních mateřských školách v platném znění.*
- 2) Vyhláška MŠMT č. 139/1997 o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců v platném znění.*
- 3) Nařízení vlády ČR č. 68/1997 Sb., kterým se stanoví míra vyučovací povinnosti učitelů a míra povinnosti výchovné práce ostatních pedagogických pracovníků ve školství v platném znění.*

K textu nového znění § 3 odst. 4) zákona č. 29/1984 Sb. bylo uvedeno, že se jedná o meritorní návrh, doplňující platný text normy o důležité ustanovení způsobilé v praxi odstranit řadu obtíží provázejících vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením, včetně zvýšení právní i faktické jistoty škol při rozhodování o přijetí dítěte s postižením. Konkrétní znění reaguje nejen na potřeby škol, ale je i v souladu s Usnesením vlády ČR č. 459 ze dne 29. 5. 2002, kterým je uloženo ministru školství, mládeže a tělovýchovy do roku 2003 „zajistit legislativně přítomnost asistenta ... v podobě dalšího pedagogického pracovníka“. Předložené doplnění odstraňuje stávající problémy a **zakotvuje možnost zřízení pozice třídního asistenta na základních, středních, vyšších odborných školách** – ať již v rámci tzv. speciálních tříd, či v odůvodněných případech i v rámci tzv. individuální integrace. V textu návrhu je zachována stejná možnost i v případě speciálních škol. V tomto případě však půjde o naprosté výjimky, neboť v běžné třídě speciální školy je, oproti třídám základních, středních a vyšších odborných škol jednak nižší počet žáků a obligatorní je speciálněpedagogická kvalifikace učitele. Ovšem vynechání speciálních škol z uvedené úpravy by představovalo jejich neodůvodněnou diskriminaci, neboť i ve speciálních školách jsou vzdělávání žáci v režimu tzv. integrace. (Např. třída zvláštní školy a žák s mentálním a přidruženým těžkým tělesným postižením.) Mechanismus provázející zřizování této pracovní pozice (návrh speciálního pedagogického centra, rozhodnutí ředitele školy, souhlas orgánu kraje v přenesené působnosti) vylučuje zneužívání této možnosti.

K návrhu nového znění § 3 odst. 5) zákona č. 29/1984 Sb. bylo uvedeno, že se jedná o **možnost působení dvou pedagogických pracovníků ve třídách**, v nichž jsou v základní škole, střední a vyšší odborné škole vzdělávány tři a více žáků se zdravotním postižením. Dosud tuto možnost upravovala pouze vyhláška MŠMT č. 127/1997 Sb. v tzv. přípravném stupni a v případě dětí hluchoslepých. Vzhledem k nárokům na finanční zabezpečení a vzhledem k odlišnému charakteru, cílům a úkolům vzdělávání v období povinné školní docházky a v terciárním vzdělávání byla tak navržena možnost pověření dvou pedagogických pracovníků prací ve třídě, v níž jsou vzdělávány tři a více žáků se zdravotním postižením pouze na tzv. běžných školách, tedy nikoliv na školách speciálních. Vycházelo se již z dílčích výsledků průzkumu situace ve školské integraci na základních školách, kdy se prokázalo, že třída, v níž by se vzdělávalo tři a více žáků s postižením, je v současnosti výjimkou. Lze proto předpokládat, že tohoto ustanovení bude využito ve výjimečných případech, kdy nebude možné nebo vhodné zřizovat při škole speciální třídu.

V obou případech se předpokládalo, že **o zřízení funkce třídního asistenta, resp. druhého pedagogického pracovníka ve třídě, rozhodne ředitel školy na návrh speciálněpedagogického centra se souhlasem orgánu kraje v přenesené působnosti**. Tento návrh dostatečně ošetřuje případné neodůvodněné požadavky na zřízení uvedených pozic. Navrhované doplnění obsahovalo i explicitní řešení situace, kdy měl tzv. druhý pedagog působit ve více třídách, v nichž jsou vzdělávány děti s postižením. Návrh předpokládal, že jeden z pedagogů by měl mít tzv. speciálněpedagogické vzdělání (viz vyhláška MŠMT č. 139/1997 Sb.) V textu zákona nelze a ani jsme nepovažovali za nutné řešit zdánlivě složité otázky, kdo je prvním a druhým pedagogem. Navržená dikce „*zabezpečují výchovně-vzdělávací činnost současně dva pedagogičtí pracovníci*“, z nichž druhý musí mít kvalifikaci speciálního pedagoga, stanovila základní zásady hmotněprávní úpravy daného jevu. Na jedné straně nevyloučila, aby oba dva pedagogičtí pracovníci měli požadovanou speciálněpedagogickou kvalifikaci, ovšem kogentně tak stanoví pouze v případě druhého pedagogického pracovníka. Požadavek na jeho speciálněpedagogickou kvalifikaci je vzhledem k podmínkám tzv. individuální integrace dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením plně oprávněný.

Navržená dikce „dva pedagogičtí“ pracovníci respektovala právní stav dle ust. § 50 školského zákona (č. 29/1984 Sb.) a povolila řediteli školy využít všechny, tam taxativně uvedené, možnosti kombinace pojmu „pedagogický pracovník“. V praxi tak mělo být možné, aby ve třídě působil učitel a učitel-speciální pedagog, učitel a vychovatel apod. Ředitel školy

bude v takovém případě – působení dvou pedagogických pracovníků – zvažovat i zřízení pozice třídního asistenta apod. To vše při existenci výrazné schvalovací pozice orgánu kraje v přenesené působnosti!

V odůvodnění našeho návrhu je část věnována i otázkám **odměňování třídních asistentů** a druhého pedagogického pracovníka a dopadům našeho návrhu na státní rozpočet. Vychází z toho, že pozice třídního asistenta v té době v obecně závazných normativně-právních aktech uvedena nebyla. Z toho vyplynula i nutnost využít pro jeho zařazení do platových tříd tehdy platného katalogu prací (příloha nařízení vlády č. 251/1992 Sb. v platném znění), byť tento při svém vzniku s možností uvedené pozici *expressis verbis* nepočítal. Text zákona neřešil ani další otázku, a tou je požadované vzdělání třídního asistenta.

Přijetí zákona tak dle návrhu mělo vytvořit předpoklady pro další normotvornou činnost resortního Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tento orgán již v dřívější době, v režimu tzv. „pokusných forem ověřování“ dle § 58 zákona č. 29/1984 Sb., v platném znění, stanovil metodickým pokynem zřízení a platové zařazení asistentů v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním.

Finanční nároky na zřízení institutu třídních asistentů byly zpracovány ve dvou variantách, **podle míry očekávaných nároků na státní rozpočet:**

V první variantě není předpokládáno navýšení prostředků ze státního rozpočtu a byla očekávána úhrada nákladů z objemu kapitoly školství. Návrh úprav obou zákonů předpokládal, že o zřízení pozice asistenta ve třídě, v níž jsou vzděláváni děti a žáci s postižením, rozhodne ředitel školy za splnění těchto dvou podmínek:

- a) kvalifikovaného návrhu speciálněpedagogického centra,
- b) se souhlasem orgánu kraje v přenesené působnosti.

Navržené procesní schéma institutu třídního asistenta tak ze své podstaty vyloučilo, aby orgán kraje v přenesené působnosti udělil souhlas se zřízením těchto profesních pozic nad rámec prostředků, kterými disponuje na vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a jež dále přerozděloval na základě postupu daného tehdejším zněním zákona. Bylo předpokládáno, že ustanovení třídních asistentů navrženým způsobem bude znamenat jen velmi pozvolný nárůst jejich počtu na školách. Přesněji uvedeno, krajské úřady budou schvalovat zřízení právě tolika pozic třídních asistentů, na něž budou mít v rozpočtu prostředky.

Ve druhé variantě byl zpracován návrh zvýšených dopadů na státní rozpočet s ohledem na *ideální* a ani zákonodárnou iniciativou neočekávaný stav v oblasti působení třídních asistentů ve třídách, v nichž jsou vzděláváni děti, žáci a studenti se zdravotním postižením.

Ze zjištění podmínek v dané oblasti u navrhovatele, tj. Olomouckého kraje, vyplynuly následující údaje: V pěti okresech kraje bylo v té době na školách umístěno 38 tzv. asistentů, kteří byli zařazeni ve 4. platové třídě a jejich platy hrazeny z tzv. navýšení normativu na vzdělání žáků se zdravotním postižením. Z obecně platných informací o rozložení závažných postižení v populaci, z výše uvedených údajů celkového počtu žáků s postižením na základních školách ČR, jakož i prokazatelných údajů v rámci Olomouckého kraje byl dovozen závěr, že o pozici třídního asistenta můžeme uvažovat v cca jedné třetině žáků s postižením. Jednalo by se tudíž asi o 500–600 asistentů na všech školách v České republice.

Podle stanoviska MŠMT obsaženého ve výše uvedeném Metodickém pokynu ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním, by tento typ pracovní pozice byl zařazen do platové třídy 4 a případně do třídy 5.

Platové tarify pro uvedené třídy činily: Tř. 4: 5 180–7 920 Kč

Tř. 5: 5 700–8 720 Kč

Lze tedy dovodit, že při úplném obsazení potenciálně možných pozic třídního asistenta dle uvedené zákonodárné iniciativy mohly mzdové náklady činit:

500 asistentů X 6 300 Kč, to je 3 150 000 Kč měsíčně.

600 asistentů X 6 300 Kč, to je 3 780 000 Kč měsíčně.

Roční dopad na státní rozpočet by tak činil 37 800 000 Kč u 500 asistentů a 45 360 000 korun u 600 asistentů. Ve skutečnosti, vzhledem k prokazatelnému hrazení těchto nákladů již v době návrhu, za neexistence právní úpravy daného institutu se v obou případech předpokládal nárůst přibližně do jedné poloviny uvedených částek, neboť jak se prokázalo, tzv. asistenti byli již hrazeni z navýšení tzv. normativu na vzdělávání. Kvalifikovaný odhad dopadu na státní rozpočet se tak měl pohybovat v řádu 18,9–22,7 milionu korun.

I tímto způsobem a důkazem lze potvrdit potřebu regulace těchto vztahů zákonnou normou, která jediná je schopná vytvořit předpoklady pro efektivní nasazování třídních asistentů tam, kde to děti, žáci a studenti se zdravotním postižením, resp. jejich školy, skutečně potřebují. Vzhledem k očekávanému přínosu pro zlepšení podmínek vzdělávání dětí, žáků i studentů s postižením i bez postižení jsou uvedené náklady označeny za efektivně

vynaložené.

Závěrem je vyjádřeno přesvědčení, že **legislativní návrh je v souladu s celkovou koncepcí rozvoje našeho školství**, jak je vyjádřena mj. v Bíle knize MŠMT. Návrh respektoval tehdejší kompetence škol a krajů při výchově a vzdělávání žáků a studentů se zdravotním postižením. Výsledkem neměl být masový rozvoj integrace i v těch případech, kdy pro to nejsou dostatečné předpoklady. Nebyl zaměřen proti speciálním školám. Reagoval však na složité podmínky, v nichž se za tehdejšího právního (a tím i faktického) stavu ocitali žáci a studenti se zdravotním postižením, jejich zákonní zástupci a v neposlední řadě školy, ředitelé a další pedagogičtí pracovníci.

Uvedený návrh byl hejtmánem Olomouckého kraje podán v Poslanecké sněmovně a projednáván na jaře 2003. Situace při projednávání návrhu byla velmi složitá. V červnu 2003 se přes odpor značné části poslanců (zejména ČSSD a ODS) podařilo návrh projednávat ve výboru sněmovny pro školství, vědu a kulturu a ve výboru pro sociální věci a zdravotnictví (dne 29. 4. 2003). V průběhu jednání bylo dosaženo maximální podpory výboru pro sociální věci a neutrálního stanoviska výboru školského.

Přitom došlo k dohodě mezi navrhovatelem Olomouckým krajem a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Za této situace proběhlo tzv. II. čtení návrhu zákona – sněmovní tisk 76 dne 25. června 2003. Přes řadu jednání vedená navrhovateli se zástupci všech stran Poslanecká sněmovna na návrh zpravodaje poslance E. Zemana hlasovala o zamítnutí. A to tak, že ze 153 poslanců v Poslanecké sněmovně přítomných hlasovalo pro zamítnutí 77 poslanců a poslankyň – tedy **návrh byl zamítnut a to většinou jednoho hlasu**.

Ukázalo se, že děti se zdravotním postižením stále ještě nebyly některými poslanci považovány za „hodné“ pozornosti. Celá situace byla značně dramatická, včetně zpochybnění hlasování a jeho opakování apod.

Z projednávání návrhu bylo vyvozeno několik závěrů, které se posléze uplatnily dalším postupem ve věci prosazení institutu „asistenta“ do školské legislativy. Především se jednalo o následující zjištění:

- Návrh legislativního opatření musí samozřejmě respektovat podmínky praxe, jíž má upravovat, nelze však připravit návrh opatření, které by beze zbytku vyhovovalo všem zúčastněným.

- I dobře argumentačně připravený a z odborného hlediska velmi potřebný návrh právní úpravy musí získat to, čemu se v zákonodárném sboru říká „politická podpora“. Ta je u jednotlivých návrhů buď podle poslaneckých klubů, nebo tzv. „napříč spektrem“.
- Procedurální postup projednávání a přijímání návrhu je velmi zdoluhavý a složitý.
- V průběhu projednávání se k návrhu vyjadřuje řada lidí, kteří zpravidla o skutečném důvodu a nutnosti úpravy daného jevu vědí velmi málo či vůbec nic. Diskuse je v těchto případech velmi složitá a zjednodušující.
- Velkým problémem se ukázal náš návrh na zakotvení terminologicky nového institutu „třídního asistenta“.

Právě poslední z uvedených zkušeností nás nakonec vedla k závěru, že jsme upustili od jeho prosazování a v textu zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) nalezneme obecně přijatelný termín „asistent pedagoga“.

V době tohoto návrhu bylo vycházeno ze tří možností, které pro jeho znění připadaly v úvahu. Jednalo se o termín **osobní asistent**, **třídní asistent** a ze strany MŠMT postupně prosazovaný termín **asistent pedagoga**. Je skutečností, že navrhovatelé tehdy neuvažovali o termínu osobní asistent vzhledem k jeho úzké provázanosti se systémem sociálních služeb.

Ustavení institutu asistenta zákonem č. 561/2004 Sb. (školský zákon)

2.2 Přijetí novely školského zákona – zakotvení institut asistenta pedagoga

Ihned po zamítnutí novely zákona – tzv. Olomoucké zákonodárné iniciativy se členové poslaneckého klubu KDU-ČSL e rozhodli **podat tento návrh – de facto totožný s původním „Olomouckým“ – znovu na jednání Poslanecké sněmovny ještě v létě 2003**. Stalo se tak dne 25. 7. 2003 a tento návrh zákona byl projednáván od podzimu 2003 do jara 2004 v Poslanecké sněmovně jako poslanecký návrh zákona č. 415. I v průběhu uvedeného projednávání bylo v Poslanecké sněmovně jednáno znovu o podpoře této, nyní již poslanecké novely zákona. Současně s projednáváním této poslanecké novely zákona došlo na přelomu let 2003/2004 k **předložení vládního návrhu tzv. nového zákona** o vzdělávání, který byl projednáván v téže době. Na jaře 2004 (11. 2.) bylo rozhodnuto přerušit projednávání tisku č. 415 s tím, že se k němu sněmovna vrátí při projednávání vládního návrhu zákona. Především je z textu návrhu zákona (zmíněný sněmovní tisk č. 602) patrné,

že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nevyužilo dvou let intenzivních rozhovorů nad návrhem legislativní úpravy k tomu, aby vyslyšelo reálné a oprávněné požadavky školské praxe a samo podalo návrh na ustavení institutu asistenta do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením pouze v následující podobě.

§ 34

(8) Ředitel mateřské školy může se souhlasem krajského úřadu zřídit v mateřské škole pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky funkci asistenta pedagoga, pokud jsou ve třídě mateřské školy děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

§ 46

(4) Ředitel může se souhlasem krajského úřadu v přípravné třídě, ve třídách základní školy speciální, popřípadě v dalších třídách základní školy zřídit funkci asistenta pedagoga.

Především byla podrobena kritice skutečnost, že **úprava navrhovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zcela opomíjela postavení a roli speciálněpedagogických center** ve školské integraci a obecně při vzdělávání žáků se zdravotním postižením. Ze znění navrhovaného §46 je rovněž zřetelně vidět úmysl normotvůrce primárně zřizovat institut asistenta pedagoga ve třídách základní školy speciální a pouze „popřípadě“ v dalších třídách základní školy. Institut dvou pedagogů ve třídě, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením, stál zcela mimo oblast zájmu navrhovatele.

V této situaci byl vypracován na žádost některých poslanců znovu pozměňovací návrh, nyní již jako pozměňovací návrh k vládnímu návrhu nového školského zákona, neboť projednávání návrhu poslaneckého klubu KDU-ČSL bylo přerušeno „do doby projednávání školského zákona“.

Tento návrh představoval nepatrně pozměněný původní text zákonodárné iniciativy Olomouckého kraje. Bylo v něm počítáno nejen s institutem asistenta (nyní již asistenta pedagoga), ale znovu i s možností ustavení dvou pedagogů ve třídě (pouze) základní školy, v níž jsou vzděláváni tři a více žáků se zdravotním postižením.

Nakonec byl po projednávání ve výboru pro školství, vědu a kulturu Poslanecké sněmovně předložen **pozměňovací návrh poslankyně T. Fischerové**, který obsahoval „jen“ institut asistenta pedagoga:

19. Do § 16 se vkládá nový odst. 9, který zní:

„(9) Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné školy může se souhlasem krajského úřadu ve třídě, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.“

Parlament České republiky nakonec schválil definitivní verzi odst. 9) § 16 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) ve znění:

„Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné školy může se souhlasem krajského úřadu ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.“

Uvedené znění školského zákona tak představuje **završení tříleté snahy o zakotvení institutu „asistenta“** pro dítě a žáka se zdravotním postižením v rámci školské legislativy a tím i v rámci našeho školství.

Ukázalo se, že jestliže institut asistenta, mj. vzhledem ke všemu zde uvedenému, se stal pro většinu společensko-politických elit akceptovatelným požadavkem, u potřeby dvou pedagogických pracovníků do třídy tomu tak zdaleka nebylo. A opět tato situace koresponduje se zjištěními, kdy ani ve skupinách našich respondentů nepožadovali tento institut ve většině rodin a škol, výjimkou byli pracovníci SPC.

3. ASISTENT PEDAGOGA

Hlavním cílem zavedení asistenta pedagoga je jeho pomoc žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami při jeho zařazení do výuky i do školního prostředí jako takového. Žák se speciálními potřebami se ocitá v odlišných podmínkách prostředí, ve kterých je mnoho nových překážek, a proto pro něj asistent pedagoga může představovat určitou jistotu, obzvláště při edukačním procesu. Asistent pedagoga se snaží v edukačním procesu vytvořit podmínky, které vedou k podpoře žáka. Pomoc a podpora je poskytována způsobem odpovídajícím individuálním potřebám žáka vyplývajících zejména z druhu a hloubky zdravotního postižení nebo zdravotního znevýhodnění.

3.1 Právní předpisy upravující funkci asistenta pedagoga

V této části uvádíme právní normy, které explicitně hovoří o aspektech vázaných na výkon této pozice (uvedeno modrou barvou) ostatní normy tvoří „obecný“ rámec jeho působnosti – zpravidla na daném stupni vzdělávací soustavy. Uvádíme i přehled dokumentu neprávní povahy, který se v nějaké míře institutu asistenta dotýká.

Koncepční materiály:

- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha (Praha 2001).
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky (Praha 2007).
- Střednědobá koncepce státní politiky vůči občanům se zdravotním postižením. Usnesení vlády ČR č. 605 ze dne 16. 6. 2004.
- Národní plán podpory a integrace občanů se zdravotním postižením vládní usnesení č. 1004 ze dne 17. 8. 2005. na období 2006 - 2009, včetně dodatku č. 710/2007.
- Národní plán vytváření příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010/2014, Usnesení vlády ČR č. 253 z roku 2010.

Zákony:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, především Zákona č. 383/2005 Sb.

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády:

- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

Vyhlášky:

- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění Vyhlášky č. 43/2006 Sb.
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění Vyhlášky č. 454/2006 Sb.
- Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění Vyhlášky č. 374/2006 Sb.
- Vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění Vyhlášky č. 412/2006 Sb.

Informace MŠMT:

- Informace MŠMT k zabezpečení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou asistence č. j. 14 453/2005-24 (Věstník MŠMT č. 10/2005).

3.2 Legislativní definice institutu asistenta pedagoga

Základy právní úpravy vedly k současnému vyjádření – zákonné definici jeho role: v současnosti uvádí §16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb.

„Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy může ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.“

Prováděcím předpisem je v tomto případě již zmíněná vyhláška č. 73/2005 Sb., která v období do 31. 8. 2011 definovala jeho pozici takto:

§ 7 Asistent pedagoga

1) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky, při spolupráci se zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází.

2) Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání asistenta pedagoga, předpokládanou výši platu nebo mzdy, zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout, a náplň práce asistenta pedagoga.

§8 odst. 7

Ve třídách, odděleních konzervatoře a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.

Uvedené bylo novelou (vyhláška č. 147/2011) modifikováno od 1. 9. 2011 do současně platného znění:

§ 7

Asistent pedagoga

(1) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga²) jsou:

a) pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází,

b) podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí,

c) pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku,

d) nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání.

(2) Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání asistenta pedagoga, předpokládanou výši platu nebo mzdy, zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout, a náplň práce asistenta pedagoga.

A k tomu stále přetrvává možnost daná ust. § 8 odst. 7 citované vyhlášky takto:

§ 8

Organizace speciálního vzdělávání

(7) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.

3.3 Funkce asistenta pedagoga

Funkci asistenta pedagoga **zřizuje ředitel školy se souhlasem krajského úřadu a na základě vyjádření školského poradenského zařízení** (§ 16, odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., (školský zákon), § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a § 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., (viz výše).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících

§ 2 odst. 2 - Přímou pedagogickou činnost vykonává: učitel, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, **asistent pedagoga**, trenér, vedoucí pedagogický pracovník.

Asistent pedagoga působí ve třídě, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami (se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním).

V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.

3.3.1 Specifikace náplně práce asistenta pedagoga

Funkce asistenta pedagoga je podpůrná personální služba dětem, žákům nebo studentům se speciálními vzdělávacími potřebami (se zdravotním postižením, zdravotním nebo sociálním znevýhodněním).

Asistent pedagoga působí ve třídě, ve které se vzdělává takové dítě, žák nebo student.

Asistent pedagoga vždy pracuje pod metodickým vedením pedagoga (třídního učitele nebo učitele odborných předmětů).

Konkrétní náplň práce, rozsah a rozpis jednotlivých činností pro asistenta pedagoga stanoví ředitel školy na základě skutečných potřeb žáka a na základě doporučení SPC nebo PPP. Ten též jednoznačně určí příslušné kompetence všem pedagogickým pracovníkům, kteří souběžně zabezpečují výchovně vzdělávací činnost ve třídě, oddělení nebo výchovné skupině.

Do náplně práce asistenta pedagoga patří dohled a především pomoc žákům se specifickými potřebami během aktivit, které zadal učitel. Zpětná vazba poskytovaná asistentem pedagoga směrem k učiteli je založena na pozorování žáka při práci a hodnocení efektivnosti dopadu výuky pro žákův rozvoj. V úvodu by měly být stanoveny přesně a jasně

podmínky kooperace učitel - asistent a důležitosti se klade na předem plánování vyučovacího procesu a vytyčení si společného cílů, ke kterým by se žák měl dopracovat za podpory asistenta.

Asistent pedagoga je pedagogický pracovník, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace nebo který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči.

Při vyučování jde o individuální přístup s konkrétním žákem a vede ho zejména k samostatné činnosti a následně zhodnocení jeho práce či pokroku. Základem je informovanost učitele o potřebách žáka či problémech, které mohou nastat při výchovně-vzdělávacím procesu. Je důležité, aby i sám učitel obohatil poznatky ostatních žáků, například tím, že je seznamuje s osobami a přístupem ke zdravotně postiženým lidem. **Asistent pedagoga se aktivně podíl na výuce všech zadaných předmětů a zpřístupňuje jejich obsahy žákům se zdravotním postižením a přizpůsobuje jich vzhledem ke vhodnosti a tudíž k jejich individuálním potřebám. Na výuce musí spolupracovat s asistentem samotný vyučující, který je za výuku zodpovědný.**

Asistent pedagoga v případě odlišných potřeb přináší do školy nové změny, které podporuje žáky i učitele v jejich osvojování pro život tak důležitých kompetencí. Do těchto změn se nezapojují jen pedagogové ale všichni pracovníci školy, aby byli schopni pomoci dítěti samotnému, tak i jeho asistentovi při vzniklých obtížích. Důležitou roli v dobré spolupráci žák - asistent - škola je zdravé klima školy. Efektivní asistent pedagoga nejenže podporuje žáky se zdravotním postižením v době probíhající výuky ve škole, ale je součástí sítě vztahů školy s dalšími institucemi. Tyto vztahy mohou být na bázi přímé podpory žáka (spolupráce se školním psychologem, speciálními pedagogy, atd..) nebo formou podpory školy např. při komunikaci s rodiči, komunitou, apod.

Metodická podpora asistenta pedagoga je zaměřena a vedená tak, aby asistent pedagoga úspěšně zvládal povinnosti ve vztahu k dítěti, žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami, k jeho zákonným zástupcům a týmu spolupracovníků. Ve většině případů je vedená zkušenými pedagogickými pracovníky školy či SPC a zahrnuje odborné

činnosti vážíci se k dané profesi. Poskytovatelem metodické podpory může být pracovník školy (ředitel, třídní učitel, učitelé odborných předmětů, vychovatel školní družiny a školního klubu, výchovný poradce, školní speciální pedagog nebo psycholog) anebo ze strany SPC, kde jsou poskytovány speciálním pedagogem.

Dle Teplé, Smejkalové (str. 27, 2010) je metodická podpora poskytovaná asistentům pedagoga je zaměřena individuálně zejména na tyto oblasti:

- „organizace vzdělávání ve škole a organizace školního roku, základní orientace v rámcových a školních vzdělávacích programech, v obsahu vzdělávání v jednotlivých předmětech,
- specifika a potřeby jednotlivých žáků se zdravotním postižením – individuální možnosti a schopnosti žáka, tvorba, realizace a hodnocení IVP, denní režim, psychohygienické zásady vyučování, vhodné formy podpory žáka - využití vhodných metodických materiálů, didaktických a kompenzačních pomůcek, speciální přístupy a metody práce, přiměřené hodnocení žáka, vhodné formy spolupráce s rodinou žáka.“

3.3.1.1 Doplnující činnosti asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

1. individuální pomoc žákům v průběhu výuky, zejména při zprostředkování učební látky - výklad textu, obrazového materiálu a další učební látky,
2. individuální práce s žáky podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů učitele,
3. vzdělávací a výchovná činnost podle stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávací nebo specifické výchovné potřeby žáka nebo skupiny žáků,
4. pomoc a zprostředkování při vzájemné komunikaci pedagogů se žáky a žáků mezi sebou, včetně užití alternativních komunikačních systémů,
5. pomoc při výchově žáků, upevňování jejich sociálních, pracovních, hygienických a jiných návyků,
6. péče a pomoc při pohybové aktivizaci žáků,
7. pomoc při vytváření pomůcek a zaškolování práce s pomůckou, jíž žák využívá, úprava pracovních listů a učebních textů,
8. poskytování potřebné pomoci při úkonech sebeobsluhy a pohybu žákům, kteří tuto pomoc potřebují (zahrnuje také pomoc při výchovných a vzdělávacích činnostech

organizovaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku poskytuje vzdělávání),

9. pomoc s doučováním a přípravou na výuku i mimo vyučovací hodiny (v rámci školních klubů, družin a doučovacích aktivit v prostorách škol),
10. kontrolování a zajištění materiálního vybavení dítěte,
11. pomoc při zajišťování spolupráce se zákonnými zástupci žáka,
12. podávání informací o žácích a studentech pedagogickým pracovníkům,
13. účast na pedagogických poradách a třídních schůzkách,
14. účast na vzdělávacích aktivitách určených pro asistenty pedagoga.

3.3.2 Přímá pedagogická činnost asistenta pedagoga

Nařízením vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, vláda nařizuje podle ustanovení § 23 odst. 5 zákona o pedagogických pracovnících rozsah hodin přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti, který je stanoven v příloze k tomuto nařízení, a počet tříd rozhodný pro stanovení přímé pedagogické činnosti. Toto nařízení se tedy vztahuje na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí a dobrovolným svazkem obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství.

Rozsah přímé pedagogické činnosti stanoví asistentu pedagoga ředitel školy nebo školského zařízení v rozpětí 20 až 40 hodin týdně podle potřeby školy či školského zařízení. Při sjednání nebo povolení kratší než stanovené týdenní pracovní doby se úměrně tomu sníží rozsah přímé pedagogické činnosti. Ředitel školy nebo ředitel zařízení sociální péče může nařídít pedagogickému pracovníkovi konání přímé pedagogické činnosti nad jemu stanovený rozsah nejvýše v rozsahu 4 hodin týdně, další hodiny se sjednají na bázi dohody. Přímou pedagogickou činností nad stanovený rozsah je i přímá pedagogická činnost při zastupování nepřítomného pedagogického pracovníka.

Např. asistent pedagoga, který vykonává pomocné výchovné práce, má při plném úvazku 1,0 - 40 hod. týdně přímé pedagogické činnosti, neboť jeho práce nezahrnují a nevyžadují žádné přípravné a související činnosti. Naopak při asistenci např. u žáků s autismem, při výuce Braillova písma nebo znakové řeči v hodině může vedení školy stanovit

pedagogický úvazek např. 22 hod. týdně (+ 18 hod. týdně na přípravné, následné a související činnosti).

Pedagogickému pracovníkovi přísluší podle ustanovení § 8a zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platu“), (od 1. 1. 2007 podle § 132 nového zákoníku práce) za hodinu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické činnosti nebo přímé pedagogicko-psychologické činnosti vykonávané přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního zákona, kterou vykonává nad rozsah hodin stanovený ředitelem školy, ředitelem školského zařízení nebo ředitelem zařízení sociální péče podle zvláštního právního předpisu, příplatek ve výši dvojnásobku průměrného hodinového výdělku.

Z výše uvedeného vyplývá, že o stanovení pedagogického pracovního úvazku v rozpětí do 40 hodin týdně rozhodne ředitel dané školy na základě náročnosti vykonávané přímé pedagogické činnosti asistenta i obtížnosti jeho odborné přípravy na vyučování. Při svém rozhodování ředitel školy přihlíží k doporučení školského poradenského zařízení.

Pokud má ředitel školy zájem uzavřít s asistentem pedagoga pracovní poměr na dobu určitou, využije možnosti § 39 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, týkající se zvláštní povahy práce, tzn. práce vázané na konkrétní důvody. Pracovní smlouva může být tudíž vázaná např. na dobu, po kterou bude žák se zdravotním postižením vzděláván v dané škole, nebo dobu, na kterou je dán souhlas se zřízením asistenta pedagoga krajským úřadem nebo MŠMT, eventuálně dobu trvajících speciálně pedagogických potřeb žáka apod.

Náplň práce asistenta pedagoga a zařazení do patřičné platové třídy se uskutečňuje na základě nejnáročnějších požadovaných činností a jeho odborné kvalifikace ve smyslu nařízení vlády č. 469/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Katalog prací č. 2.16.5. **Asistent pedagoga** (str. 379 – 380), 4. – 8. platová třída:

4. platová třída

Pomocné práce při výchově se týkají pouze základních návyků a způsobů chování (pomocný vychovatel).

- Pomocné výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí, žáků nebo studentů.

- Pomocné výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.

5. platová třída

Rutinní výchovné úkony zaměřené na společenské chování, pracovní, hygienické a jiné návyky a pohybové aktivity.

- Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních hygienických a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí, žáků nebo studentů.

6. platová třída

Cílené výchovné působení na zkvalitnění základních návyků společenského chování.

- Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.

Cílené výchovné působení na vytváření základních životních návyků.

- Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.

7. platová třída

Rutinní pedagogická činnost podle přesného usměrnění. Uplatnění najde u pedagogů zaměřených na výklad a osvojení konkrétních úzkých znalostí a postupů, např. specifické části učiva, okruhu znalostí, určité zručnosti a dovednosti. Může se vyskytnout v rámci vzdělávacího programu, předmětu nebo učební látky, např. ovládání určitého stroje, specifické technologie apod.

- Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.

8. platová třída

Asistent pedagoga podle přesného zadání a rámce stanoveného pedagogem provádí plnohodnotnou výchovnou a vzdělávací činnost.

- Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávací nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.

3.3.3 Kvalifikační podmínky pro pozici asistenta pedagoga

Předpoklady pro výkon činnosti a odbornou kvalifikaci asistentů pedagoga upravuje zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pedagogických pracovnících“), jenž nabyl účinnosti 1. 1. 2005 a následně vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků (dále jen „vyhláška o DVPP“). Výše uvedený zákon na základě ustanovení § 2 přiznal asistentovi pedagoga postavení pedagogického pracovníka.

Asistent pedagoga dle znění § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, **získává odbornou kvalifikaci:**

- vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- vyšším odborným vzděláním získaným studiem v akreditovaném vzdělávacím programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů nebo sociální pedagogiku,
- středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů,
- středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,
- základním vzděláním a absolvováním akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného zařízením dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Studium pro asistenty pedagoga podle § 20 odst. e) zákona 563/2004 Sb. a § 4 vyhlášky č. 317/2005 Sb., tzn. studium pro asistenty pedagoga **s dosaženým základním vzděláním:**

- 1) Studiem pro asistenty pedagoga (§ 20 písm. e/ zákona č. 563/2004 Sb.) získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace.

- 2) Studium se uskutečňuje v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v délce trvání nejméně 120 vyučovacích hodin.
- 3) Studium se ukončuje závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení.

MŠMT zveřejňuje a pravidelně aktualizuje seznam akreditovaných vzdělávacích programů, jejichž úspěšným absolvováním účastníci získají kvalifikaci pro výkon činnosti pedagogického pracovníka – asistenta pedagoga. Informace o akreditovaných subjektech a jejich akreditovaných vzdělávacích programech lze nalézt v databázi DVPP na webových stránkách ministerstva: <http://dvpp.msmt.cz/advpp/vybdvpp.asp>.

3.4 Funkce speciálně pedagogických center při zřízení funkce asistenta pedagoga

Speciálně pedagogické centra – jejich činnost v oblasti poradenství a diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb upravuje zejména **vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (§6)** (již výše jsme uvedli základní hmotně právní institut definující roli SPC ve vztahu k asistentovi pedagoga – ust. Odst. 9) § 16 školského zákona).

Speciálně pedagogické centrum „zajišťuje“ tyto oblasti:

1. zjišťuje *speciální připravenost* žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku a speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, zpracovává odborné podklady pro integraci těchto žáků a pro jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření,
2. zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky,
3. vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti,

4. poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením,
5. poskytuje metodickou podporu škole.

SPC poskytuje poradenské služby:

- žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách, ve školách a školských zařízeních,
- žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy,
- žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.
- Činnost centra se uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.

SPC při doporučeních k integraci, k zařazení dětí, žáků nebo studentů do speciálních škol a do speciálních tříd běžných škol, ke stanovení IVP, k převedení dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením do jiných vzdělávacích programů či **ke zřízení funkce asistenta pedagoga** ve třídě využívá svoje vlastní interní formuláře. Toto doporučení zpravidla obsahuje:

- zdůvodnění potřeby zřízení této funkce v konkrétní škole,
- v případě, že je pro vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta se zdravotním postižením nezbytnou podmínkou přítomnost asistenta pedagoga ve škole, je tato skutečnost jednoznačně vymezena v doporučení SPC.

3.5 Počty asistentů pedagoga a dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Výsledky dále uvedené ukazují, že potřeba asistenta pedagoga je v českém školství velmi vysoká. Z tabulky vyplývá, že se počet asistentů pedagoga, zejména v souvislosti s dlouhodobým trendem zvyšování dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením v tzv. běžných školách se průběžně zvyšuje. Pokud bychom však porovnávali potřebný počet asistentů pedagoga s jejich reálným počtem na školách, výsledkem je stále pociťovaný „nedostatek“.

Tab. č. 1 Počet asistentů pedagoga 2005 – 2011

Rok	Fyzické osoby	Přepočet na plné úvazky
2005	1588	1156,4
2006	2132	1559,9
2007	2923	2098,9
2008	3450	2415,4
2009	4044	2772,3
2010	4751	3145,6
2011	5386	3483,1

Tabulka č. 2 Počty žáků a žáků se zdravotním postižením na školách

Počty, dětí, žáků a studentů v různých škol		Celkem	Mateřské školy	Základní školy	Střední** školy	Vyšší odborné školy
	celkem	1 713 523	301 620	816 015	567 861	28 027
z toho	se zdravotním postižením*	60 832	8338	39 159	13 318	17
	individuální integrace	8620	1541	6 290	772	17
	speciální třídy	12 355	3940	3 010	5405	0
	speciální školy	39 857	2857	29 859	7141	0

* bez specifických poruch učení ** včetně konzervatoří

Údaj platný k 30. 9. 2008. Národní plán vytváření příležitostí pro občany se zdravotním postižením, usnesení vlády ČR č. 253 ze dne 29. 3. 2010.

Komentář:

Ukazuje se, že v ČR je v současnosti vzděláváno cca 100 tis. dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením (v roce 2011 se již jedná „jen“ o cca 90 tis.). Pro institut asistenta pedagoga je nutno uvést následující:

- Z tohoto počtu je nutno odečíst cca 30 (25) tisíc dětí a žáků se specifickou vývojovou poruchou učení,
- postupně vzrůstá počet žáků s vývojovou poruchou chování (nyní cca 2,5 tis.), kteří budou vytvářet další „tlak“ na zvýšení asistentů pedagoga,
- v režimu individuální integrace je vzděláváno cca 6-8 tis. dětí se „skutečným“ zdravotním postižením, z toho cca 1 tis. dětí a žáků s mentálním postižením,
- postupně se v řadě případů rozvíjí chápání „asistent jako jediná či nejdůležitější podmínka vzdělávání žáka se zdravotním postižením“.

4. SITUACE PŘIZNÁVÁNÍ ASISTENTA PEDAGOGA V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH

Základní rámec (postup) je dán výše uvedenými (byť jak zde uvádíme nepříliš obsaženými) ustanoveními obecně závazných právních předpisů (viz výše zákon č. 561/2004 Sb. a vyhláška č. 73/2005 sb.).

Krajské úřady tedy jsou ve své činnosti „odkázány“ na interpretaci těchto obecných ustanovení. Z nich je zřejmý následující postup:

- a) formulace potřeby asistenta pedagoga
- b) posouzení zdravotního stavu – SVP daného dítěte-žáka v SPC (alter. PPP)
- c) vyhodnocení doporučení SPC ředitelem školy (rozhodnutí o zřízení pozice)
- d) rozhodnutí o způsobech hrazení mzdy asistenta pedagoga (škola, kraj, alter. třetí osoba)
- e) žádost ředitele školy na krajský úřad o navýšení prostředků
- f) projednání žádosti ředitele školy v rámci řízení na krajském úřadě
- g) vydání rozhodnutí (pozitivní – negativní)

Výše uvedený postup, který je postupem *de facto* vyvolává samozřejmou potřebu řešení jeho vnitřních náležitostí na úrovni jednotlivých krajů. Nejedná se tedy již o stanovení hmotněprávního základu samotné existence pozice asistenta pedagoga, ale právě „a pouze“ o naplnění „organizačního-procedurálního“ rámce jeho ustanovování na jednotlivých školách daného kraje.

Proto *de facto* všechny krajské úřady vydaly dále svoji doporučující a sjednocující metodiku, kterou se snaží svého úkolu zhostit.

Dále uvádíme jednak znovu obecný popis a jednak blíže komentujeme situaci v jednotlivých krajích. Analýzou uvedených materiálů

4.1 Podmínky zřízení pozice asistenta pedagoga v krajích

V této souvislosti došlo rovněž ke změně ustanovení § 16 zákona č. 561/2004 Sb., kterým je upraveno vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. V souladu s předchozím zněním tohoto ustanovení byly třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením zřizovány vždy pouze se souhlasem krajského úřadu (odstavec 8). Souhlas krajského úřadu byl nutný rovněž v případě zřizování funkce asistenta pedagoga (odstavec 9).

Důvodem nezbytnosti souhlasu krajského úřadu je zejména zvýšená finanční náročnost uvedených opatření. Tento postup je opodstatněný v případě škol, jejichž zřizovatelem je kraj, obec či svazek obcí, kterým jsou finanční prostředky ze státního rozpočtu na jejich činnost rozepisovány a poskytovány v souladu s ustanovením § 161 odst. 6 písm. a/ a písm. b/ zákona č. 561/2004 Sb. krajským úřadem, a dále rovněž v případě škol, kterým jsou finanční prostředky ze státního rozpočtu na jejich činnost poskytovány krajským úřadem v souladu s ustanovením § 162 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb.

Udělování uvedeného souhlasu však bylo ve výlučné kompetenci krajského úřadu rovněž v případě škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) a registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, a to přestože v případě těchto škol rozepisování a poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu není v kompetenci krajského úřadu, ale ministerstva.

Postup, kdy byly školám zřizovaným ministerstvem či registrovanou církví nebo náboženskou společností finanční prostředky na jejich činnost ze státního rozpočtu rozepisovány a poskytovány ministerstvem, přičemž udělování souhlasu se zřízením funkce asistenta pedagoga či zřízením jednotlivé třídy, oddělení či studijní skupiny s upraveným vzdělávacím programem pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením, bylo v kompetenci krajského úřadu, se jevil nesystémovým.

Výše uvedené skutečnosti byly důvodem změny § 16 zákona č. 561/2004 Sb. spočívající jednak ve vypuštění slov „se souhlasem krajského úřadu“ v odstavcích 8 a 9, jednak v doplnění nového odstavce 10, který zní:

„Ke zřízení jednotlivé třídy, oddělení, nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy v rámci školy podle odstavce 8 a ke zřízení funkce asistenta pedagoga podle odstavce 9 je v případě škol zřizovaných ministerstvem či registrovanými církvemi nebo

náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě škol zřizovaných ostatními zřizovateli souhlas krajského úřadu.“

V souladu s touto právní úpravou tedy v případě škol zřizovaných ministerstvem a registrovanou církví a náboženskou společností není od 5. května 2006 pro účely zřízení třídy, oddělení či studijní skupiny s upraveným vzdělávacím programem pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a funkce asistenta pedagoga vyžadován souhlas krajského úřadu, ale **ministerstva**. Souhlasy udělené krajským úřadem do dne nabytí účinnosti zákona č. 179/2006 Sb. však **zůstávají nedotčeny**.

4.2 Žádost o souhlas krajského úřadu se zřízením funkce asistenta pedagoga

- Ředitel školy zasílá žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga na Odbor školství mládeže a tělovýchovy příslušného krajského úřadu.
- Žádost obsahuje náležitosti podle § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
- K žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga pro žáky zdravotně postižené a zdravotně znevýhodněné přiloží škola kopii doporučení školského poradenského zařízení bez osobních údajů žáka.
- Pokud Odbor školství mládeže a tělovýchovy vydá souhlas platný na dobu neurčitou, není nutné ho každým rokem obnovovat. Pokud je funkce asistenta pedagoga zřízena na dobu určitou, je ředitel povinen podat novou žádost na následující školní rok (data uzávěrek přijímání žádostí si stanovují jednotlivé kraje individuálně).
- Jestliže ředitel školy funkci asistenta pedagoga zruší, musí o tom Odbor školství mládeže a tělovýchovy písemně informovat.

Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga je u všech krajů stejná, a to proto, že se řídí ustanovením § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Žádost tedy musí obsahovat tyto náležitosti:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy,
- počet žáků a tříd celkem,
- počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- dosažené vzdělání asistenta pedagoga,
- předpokládanou výši platu nebo mzdy,
- zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga,
- cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout,
- náplň práce asistenta pedagoga.

Rozdíly při podávání žádostí na krajské úřady se v jednotlivých krajích liší pouze „grafickou podobou“ – tzn., existují rozdílné formy dokumentů žádosti – náležitosti těchto žádostí však zůstávají totožné. Druhým rozdílem, který se při podávání žádosti liší, je datum odevzdání formuláře. **V přílohách analýzy jsou zařazeny jednotlivé kraje a jejich metodické pokyny ke zřízení funkce asistenta pedagoga.**

4.3 Financování asistentů pedagoga, ekonomické zabezpečení funkce asistenta pedagoga

V rámci financování asistenta pedagoga je třeba rozlišovat:

- a) osobního asistenta – poskytuje individuální pomoc konkrétní osobě, nelze ho financovat z rozpočtu školství,
- b) asistenta pedagoga pro zdravotně postižené a zdravotně znevýhodněné
- c) asistenta pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (financuje MŠMT v rámci vyhlášeného rozvojového programu na určité období).

Financování dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami je upraveno:

- Zákonem č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativech
- Směrnicí č. j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu (směrnice byla publikována ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí a je pro krajské úřady závazná).

Směrnice MŠMT stanovuje závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných dle § 161 odst. 6 školského zákona; obecní úřady obcí s rozšířenou působností provádějí návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu. § 161 školského zákona ukládá **krajským úřadům povinnost vyčlenit finanční prostředky do rezervního fondu** a věnovat přitom zvláštní pozornost funkci asistenta pedagoga.

Financování probíhá normativně, tj. na základě krajských normativů a v případě, kdy takto stanovené přímé výdaje nezabezpečují realizaci upravených vzdělávacích programů (nebo specifika individuálního vzdělávacího plánu), dofinancuje krajský úřad tyto potřeby *mimonormativně*, tj. z vytvořené rezervy.

Normativní financování vzdělávacích potřeb žáků se zdravotním postižením pomocí krajských normativů probíhá pomocí:

- **základní částky**, která je závislá na tom, o jakého žáka se jedná (tj. jde-li o dítě v mateřské škole, základní škole, základní škole speciální, střední škole apod.)
- **příplatku**, který je závislý na: druhu zdravotního postižení žáka (mentální, zrakové, sluchové, tělesné, apod.) způsobu jeho integrace (individuální, skupinová. Tj. zřízení třídy, samostatně zřízené celé školy).

Stanovení výše základní částky i příplatku je plně v kompetenci krajských úřadů, při jejím stanovení nejsou ničím omezeny (kromě celkového objemu přidělených finančních prostředků ze státního rozpočtu), pokud se jedná o školy a školská zařízení zřizovaná krajským úřadem či

obcí. Školy a školská zařízení zřizovaná obcemi a kraji se při podávání žádostí o zvýšení rozpočtu řídí pokyny a postupy příslušného krajského úřadu.

To se týká i případů, kdy normativně stanovený rozpočet školy či školského zařízení nepostačuje na pokrytí zvýšených výdajů spojených se zřízením funkce asistenta pedagoga.

U škol a školských zařízení - církevních a soukromých je financování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je upraveno:

- Zákonem č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- výši normativů na kalendářní rok stanovuje MŠMT a je zveřejněno

na www.msmt.cz a ve Věstníku MŠMT,

- pro školy soukromé platí navíc Zákon č. 306/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů, kde jsou stanoveny základní podmínky pro poskytnutí dotace ze státního rozpočtu.

Financování činnosti asistentů pedagoga, které není zabezpečeno příplatky na skupinovou integraci u těchto škol, se předpokládá formou vyhlášení speciálních rozvojových programů podle § 171 odst. 2 školského zákona.

V praxi se ukázalo, že financování mzdových nákladů na asistenta pedagoga z rozpočtu kraje je provázáno jistými obtížemi. MŠMT proto vypisuje takové rozvojové programy, jejichž cílem je pomoci krajům a školám tyto náklady financovat.

Platové zařazení asistenta pedagoga ve školách zřizovaných státem, krajem, obcí a svazkem obcí se uskutečňuje podle ustanovení § 4 zákona o platu (od 1. 1. 2007 podle § 123 nového zákoníku práce) na základě nejnáročnějších požadovaných činností a plnění kvalifikačních předpokladů. Platové zařazení je možné od 4. do 8. platové třídy podle požadavků školy a školského zařízení na náročnost vykonávané práce. Asistent pedagoga je pedagogickým pracovníkem, proto mu náleží platový tarif podle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 330/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů (od 1. 1. 2007 podle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 564/2006 Sb.), a 8 týdnů dovolené.

5. STATISTICKÝ ROZBOR ÚDAJŮ O POZICI ASISTENT PEDAGOGA V KRAJÍCH ČR

Tab. č. 3 Porovnání počtu integrovaných žáků k počtu asistentů pedagoga

Kraj	MŠ	ZŠ	SŠ	Celkem žáků*	Celkem žáků*	Asistent pedagoga	Asistent pedagoga	Poměr asistentů pedagoga %
					Četnost %	Fyzické osoby	Přepočítané úvazky	
Jihočeský	356	2134	537	3027	5,3%	329	231,5	6,1%
Jihomoravský	1023	2740	1234	4997	8,8%	709	381,7	13,2%
Karlovarský	190	1482	262	1934	3,4%	159	110,1	2,9%
Královehradecký	727	2121	1019	3867	6,8%	324	197,5	6,1%
Liberecký	674	1999	395	3068	5,5%	124	64,8	2,3%
Moravskoslezský	1718	4394	1667	7779	13,8%	560	444,9	10,5%
Olomoucký	502	2581	963	4046	7,1%	457	298,6	8,4%
Pardubický	291	1606	496	2393	4,2%	231	143,4	4,3%
Plzeňský	407	2111	607	3125	5,5%	359	239,5	6,7%
Praha	846	2669	1342	4857	8,6%	586	442,1	10,8%
Středočeský	426	3924	1125	5475	9,7%	590	276,2	10,9%
Ústecký	652	4871	1142	6665	11,8%	336	242,6	6,2%
Vysočina	394	1565	382	2341	4,1%	381	239,3	7,1%
Zlínský	619	1752	671	3042	5,4%	241	170,9	4,5%
Celkový součet	8825	35949	11842	56616	100%	5386	3483,1	100%

*Počet celkem integrovaných žáků do školského vzdělávacího systému

Výše uvedená tabulka nám přehledně ukazuje počty integrovaných dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v školských zařízeních s ohledem na jednotlivé kraje. Dále je zde přiblížen počet asistentů pedagoga v jednotlivých krajích – tato položka je uvedena ve dvou nuancích – asistent pedagoga, jako fyzická osoba, asistent pedagoga s přepočtem na plné úvazky.

V tabulce č. 1 jsme již uvedli obecný statistický rozměr – počet asistentů pedagoga v jednotlivých letech od jeho zřízení.

V tabulce č. 3 uváděné údaje jsou pokusem autorů tohoto textu o porovnání dostupných údajů o počtech asistentů pedagoga v krajích – tyto údaje jsou dostupné v databázi UIV a

jsou zpracovány ze statistického výkazu odevzdávaného každou školou a každým školským zařízením u nás k 30.9. daného roku.

Současně je v tabulce zakomponován počet dětí (MŠ), žáků (ZŠ) a studentů (SŠ) v režimu individuální či skupinové integrace v daných krajích.

Interpretací údajů v tabulce uvedených dospějeme k zásadnému zjištění této analýzy:

Dítě bydlící v kraji X České republiky má statisticky zcela odlišnou (až 6násobně se lišící) šanci, že získá jako prostředek speciálně pedagogické podpory právě asistenta pedagoga. A to při srovnatelném základu – tedy existenci zdravotního postižení, jehož hloubka a projevy mají být jediným důvodem pro přidělení tohoto prostředku podpory.

Konstatujeme, že výše popsaná kusá právní úprava – a z ní vyplývající nejednotný postup přiznávání asistenta pedagoga již v relativně krátkém období pěti let vedl k „rozvolnění“ české vzdělávací soustavy v tomto segmentu způsobem, který vyvolává otázky po zajištění „rovného přístupu“ a „naplnění práv“ dětí se zdravotním postižením, jak je definují jak základní zásady školského zákona, tak explicitně potvrzuje znění § 16 téhož.

6. ZÁVĚR

Provedenou **Analýzou postupu přidělování asistenta pedagoga dětem, žákům a studentům se zdravotním postižením v ČR** byly podány základní informace týkající se aktuálního tématu poskytování asistenčních služeb v souvislosti s výchovou a vzděláváním dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením v provázanosti s potřebou zavedení asistenta pedagoga. Samotná funkce asistenta pedagoga je v neustálém legislativním vývoji. Současná situace v ČR je taková, že jednotlivé školské orgány a instituce se snaží reflektovat potřeby dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami, samotných asistentů pedagoga a vyučujících.

Dle Analýzy je považována za důležité kooperace jednotlivých institucí a osob, které se zaměřují, nebo s nimi úzce souvisí právě tato problematika. Jedná se především o MŠMT, krajské úřady, poradenské instituce (SPC, PPP), vedení školy, rodina dítěte, žáka a studenta se speciálními vzdělávacími potřebami.

Shrnutí a doporučení.

- **Institut asistenta pedagoga je relativně mladým prvkem speciálně pedagogické podpory**, v české legislativě de iure přítomen od roku 2005. Fakticky asistenti na školách působili i do této doby, zpravidla jako instituty dalších právních odvětví (civilní služba, veřejně prospěšné práce atd.)
- **Od roku 2005 lineárně vzrůstá počet asistentů pedagoga** a to z původního počtu 1588 asistentů na celkový počet 4571 osob.
- Obecně **závazné právní předpisy** (školský zákon a prováděcí vyhláška č. 73/2005 Sb.) **uvádí pozici asistenta pedagoga dikcí „dispozitivní“** tj. „ředitel školy může“. Uvedený postup byl pochopitelný v období prvních let po jeho zřízení, dnes hodnotíme jako nedostatečné
- Základním problémem institutu asistenta pedagoga je **neexistence srovnatelných standardizovaných přístupů jeho přiznávání** dětem a žákům se zdravotním postižením v různých místech ČR. Praxe je odkázána na empirii. Asistent pedagoga je přiznáván „do výše stanoveného limitu“ – ne tomu, kdo jej skutečně potřebuje
- Vypracování závazné „Metodiky posuzování SVP – ve vztahu k potřebě asistenta pedagoga“ považujeme za zásadní úkol, jenž je nutno realizovat

- Dokladem popsané situace je skutečnost, že v jednotlivých krajích ČR pozorujeme až šestinásobný rozdíl v šanci na přidělení tohoto prostředku speciálně pedagogické podpory pro děti, žáky a studenty v režimu tzv. individuální či skupinové integrace.

7. PŘÍLOHY

7.1.1 Příloha č. 1. Metodický pokyn Jihočeského kraje pro rok 2011

Funkci asistenta pedagoga zřizuje ředitel školy se souhlasem krajského úřadu na základě § 16, odst. 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů a § 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Asistent pedagoga působí ve třídě, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami (se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním).

V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné **vyjádření školského poradenského zařízení**.

Je potřeba rozlišovat:

- a) osobního asistenta – poskytuje individuální pomoc konkrétní osobě, nelze ho financovat z rozpočtu školství,
- b) asistenta pedagoga
 - pro zdravotně postižené a zdravotně znevýhodněné,
 - pro žáky se sociálním znevýhodněním.

Asistent pedagoga poskytuje pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky, při spolupráci se zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází - je pedagogickým pracovníkem, zaměstnancem školy, možnost platového zařazení do 4. až 9. platové třídy dle nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě.

Žádost o souhlas krajského úřadu se zřízením funkce asistenta pedagoga

Ředitel školy zasílá žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga na OŠMT KÚ. Žádost obsahuje náležitosti podle § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. K žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga pro žáky zdravotně

postižené a zdravotně znevýhodněné přiloží škola kopii doporučení školského poradenského zařízení bez osobních údajů žáka.

U nově zřizované funkce asistenta pedagoga k 1. 9. 2011 zasílá ředitel školy žádost o souhlas na OŠMT KÚ nejpozději **do 30. června 2011**.

Také v případech, kdy končí platnost souhlasu OŠMT např. k 30. 6. 2011 nebo 31. 8. 2011 a **další působení asistenta pedagoga** je při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nezbytné, podá ředitel školy novou žádost se všemi náležitostmi v termínu **do 30. 6. 2011**. Pokud OŠMT vydá souhlas platný na dobu neurčitou, není nutné ho každým rokem obnovovat. Jestliže ředitel školy **funkci asistenta pedagoga zruší**, bude o tom OŠMT KÚ neprodleně písemně informovat.

Žádosti o zřízení i informace o zrušení funkce asistenta pedagoga jsou adresovány

- v případě mateřských škol k rukám pracovníci pro předškolní vzdělávání,
- v případě základních škol pracovníci pro základní vzdělávání.

Zřizování funkce asistenta pedagoga v průběhu školního roku nelze považovat za standardní postup.

Financování asistentů pedagoga v roce 2011

V souladu s *Metodikou rozpisu rozpočtu přímých výdajů školám a školským zařízením zřizovaných obcemi v roce 2011* připravovanou OŠMT bude v r. 2011 plat asistenta pedagoga financován **nejvýše částkou 120 000,- Kč** (odpovídá přibližně platovému zařazení: 8. platová třída, 3. platový stupeň, úvazek 0,65 ze základu 28 hodin – pouze orientační ukazatel). Pokud zaměstnává škola asistenta pedagoga na nižší úvazek, dojde k poměrnému zkrácení mzdových prostředků. K této částce dostane ještě škola příplatek na individuální integraci podle druhu postižení.

Finanční částka v následujících letech bude stanovována dle počtu pedagogických asistentů a dle rozpočtových možností kraje.

7.1.2 Příloha č. 2. Metodický pokyn Karlovarského kraje pro rok 2011

1. Zákonné vymezení funkce asistenta pedagoga

- § 16 odst. 9 a 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů

2. Součásti žádosti o souhlas ke zřízení funkce asistenta pedagoga

a) pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

- Žádost, která obsahuje náležitosti podle § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů (viz formulář žádosti v příloze).
- Doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga. Toto doporučení, které vydá školské poradenské zařízení (speciální pedagogické centrum nebo pedagogicko-psychologická poradna), musí obsahovat: jméno a příjmení dítěte, typ postižení, jasně formulované doporučení k asistenci, časovou dotaci pokud možno s rozdělením na přímou pedagogickou činnost a práce související, návrh činností zařazených do pracovní náplně asistenta pedagoga a stanovení platnosti posudku.
- Pracovní náplň asistenta pedagoga.

b) pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

- Vyplněnou žádost, která obsahuje náležitosti podle § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů (viz formulář žádosti v příloze).
- Pracovní náplň asistenta pedagoga.

3. Postup při podání žádosti o souhlas ke zřízení funkce asistenta pedagoga

- Žádost podává ředitel školy písemně Krajskému úřadu Karlovarského kraje, odboru školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „OŠMT KÚ“).
- Termín podání žádosti pro následující školní rok: do **31. března** kalendářního roku, v odůvodněných případech lze žádost podat mimořádně i v průběhu školního roku.

- Žádost o navýšení finančního krytí v souvislosti se změnou úvazku, platového zařazení asistenta pedagoga apod. podává ředitel písemně OŠMT KÚ.

4. Postup při posuzování žádosti

- OŠMT KÚ posoudí žádost po formální stránce (předepsané náležitosti a součásti) a v případě potřeby požádá ředitele školy o doplnění.
- OŠMT KÚ posoudí jednotlivé části žádosti po věcné stránce a z hlediska souladu s příslušnými právními předpisy.
- Oddělení financování vzdělávání odboru ekonomického krajského úřadu posoudí žádost v části týkající se způsobu financování.
- OŠMT KÚ rozhodne o udělení či neudělení souhlasu.
- Souhlas se uděluje na jeden školní rok. Pokud by došlo ke změně podmínek (např. odchod žáka ze školy), na základě kterých byla funkce asistenta pedagoga na škole zřízena, podá ředitel školy neprodleně písemnou informaci na OŠMT KÚ.

7.1.3 Příloha č. 3. Metodický pokyn kraje Vysočina pro rok 2011

I. Základní ustanovení

Manuál k udílení souhlasu ke zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „manuál“) upravuje postup při udílení souhlasu krajského úřadu ke zřízení funkce asistenta pedagoga (dále jen „AP“) v mateřských školách, základních školách, základních školách speciálních, středních školách a vyšších odborných školách (dále též jen „škola“), a to ve třídách nebo studijních skupinách, ve kterých se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami.

1. Zřízení funkce AP (legislativa)

Funkci AP zřizuje ředitel školy se souhlasem krajského úřadu na základě § 16 odst. 9 a 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a v souladu s § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, a § 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Funkce AP může být rovněž zřízena dle § 8 odst. 6 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, kdy ve třídách, odděleních a studijních skupinách určených pro žáky s těžkým zdravotním postižením, může zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně více pedagogických pracovníků, z nichž jeden je asistent pedagoga

2. Definice funkce a pracovní náplně AP

AP je pedagogický pracovník, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace nebo který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči.

Funkce AP je podpůrná personální služba dětem, žákům nebo studentům se speciálními vzdělávacími potřebami (se zdravotním postižením, zdravotním nebo sociálním znevýhodněním). AP působí ve třídě, ve které se vzdělává takové dítě, žák nebo student.

AP vždy pracuje pod metodickým vedením pedagoga (třídního učitele nebo učitele odborných předmětů), který zodpovídá za průběh i výsledky vzdělávání. Podporu asistentovi pedagoga poskytují i odborní pracovníci školských poradenských zařízení.

Hlavními činnostmi AP jsou:

- a) individuální pomoc žákům při začleňování se a přizpůsobení se školnímu prostředí,
- b) individuální pomoc žákům při zprostředkování učební látky,
- c) pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti,
- d) pomoc při vzájemné komunikaci pedagogů se žáky a žáků mezi sebou,
- e) pomoc při spolupráci se zákonnými zástupci žáka.

AP je pedagogickým pracovníkem s možností platového zařazení do 4. až 9. platové třídy dle nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, v platném znění; Katalog prací – povolání č. 2.16.5.

3. Financování služby asistenta pedagoga

Pedagogičtí pracovníci, kteří vykonávají funkci AP, jsou financováni ze státního rozpočtu podle ustanovení podle § 160 odst. 1 písm. c) a d) školského zákona, resp. zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, případně též s využitím příplatku k normativu, uvedeného v příloze metodiky rozpisu rozpočtu přímých výdajů na vzdělávání.

Z důvodů hodných zvláštního zřetele, pokud není dostačujícím řešením příplatek k normativu, lze financovat funkci AP podle § 16 odst. 9 školského zákona nadnormativním financováním podle čl. II písm. c) směrnice MŠMT č. 28 768/2005-45. Takto bude financována pouze doba AP doporučená do výuky, neboť AP vykonává pouze pomocné výchovné práce, případně činnosti dle přesně stanovených osnov a pokynů nebo pokynů učitele nebo vychovatele v době vyučování.

II. Průběh řízení

1. Řízení

Při rozhodování o možnosti udělení souhlasu ke zřízení funkce AP postupuje Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu kraje Vysočina (dále jen „odbor školství“) ve správním řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

Žadatelem a účastníkem řízení je právnická osoba vykonávající činnost školy. Žadatel musí odboru školství předložit žádost podle oddílu II.2. Nebude-li mít žádost předepsané náležitosti nebo bude-li trpět jinými vadami, pomůže odbor školství žadateli nedostatky odstranit na místě nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu. Současně s tím může řízení i přerušit.

Proti rozhodnutí odboru školství je možné se odvolat. Odvolání lze podat do 15 dnů ode dne oznámení (doručení) rozhodnutí, podává se u odboru školství a rozhodne o něm buďto odbor školství, pokud odvolání vyhoví, nebo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

2. Náležitosti žádosti o souhlas se zřízením funkce AP

Nezbytnými náležitostmi žádosti o souhlas se zřízením funkce AP (dále jen „žádost“) jsou:

a) náležitosti stanovené v § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb.:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy
- počet žáků a tříd celkem
- počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- dosažené vzdělání AP
- předpokládanou výši platu nebo mzdy
- zdůvodnění potřeby zřízení funkce AP
- cíle, kterých chce ředitel/ka školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout
- náplň práce AP

b) hlavní činnosti AP § 7 odst. 1 vyhlášky č. 73/2005 Sb.:

- pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí
- pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc při komunikaci se žáky
- pomoc při spolupráci se zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák přichází

c) specifikace funkce AP a jeho pracovní náplně:

- jedná se o podpůrnou personální službu žákům se speciálními vzdělávacími potřebami při vzdělávání
- vždy pracuje pod metodickým vedením pedagoga – třídního učitele nebo učitele, který zodpovídá za průběh i výsledky vzdělávání

- podporu asistentovi pedagoga poskytují i odborní pracovníci školského poradenského zařízení
- zařazení AP do platové třídy se uskutečňuje na základě nejnáročnějších požadovaných činností stanovených v pracovní náplni a v souladu s Nařízením vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě; Katalog prací – povolání č. 2.16.5. ASISTENT PEDAGOGA, 4.-9. platová třída
- konkrétní náplň práce – rozsah a rozpis jednotlivých činností pro AP stanoví ředitel/ka školy na základě podkladů a doporučení školského poradenského zařízení, na základě skutečných potřeb žáka a na základě podmínek školy

d) doporučení školského poradenského zařízení:

- žádost o souhlas se zřízením funkce AP k dítěti, žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami, který se vzdělává ve třídě, oddělení nebo studijní skupině běžné školy nebo ve třídě, oddělení nebo studijní skupině školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením, musí být doložena aktuálním doporučením školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra – dle typu postižení) se stanovením hodinové dotace, po kterou je asistent do výuky doporučen. Aktuálním doporučením se rozumí takové doporučení školského poradenského zařízení, které doporučuje funkci AP s účinností pro požadované období. Pedagogická asistence může být doporučena maximálně do výše učebního plánu žáka v příslušném ročníku.

e) vysvětlivky k žádosti ředitele/ky školy (viz přílohy č. 1, 2, 3 a 4)

- Datum zřízení funkce AP (žádost zasílejte minimálně 30 dnů před Vámi požadovaným datem zřízení funkce AP).
- Do žádosti uvádějte celkový počet žáků školy ke dni podání žádosti.
- Do žádosti uvádějte celkový počet tříd ve škole ke dni podání žádosti.
- Uvedte předpokládaný počet žáků ve třídě a v případě spojených ročníků uvedte, o které konkrétní ročníky se jedná.
- V případě podání žádosti po 1. 10. pro daný školní rok uvádějte pouze ty žáky, kteří jsou vykázáni ve statistickém výkonovém výkazu o základní škole S3 – 01 k 30. 9. pro daný školní rok v oddíle „Individuálně integrovaní žáci podle druhu zdravotního postižení, popř. současně vyžadující zvýšené finanční výdaje“.

V případě podání žádosti před 30. 9. školního roku uvádějte počet žáků, kteří jsou ke dni podání žádosti vykázáni ve statistickém výkonovém výkazu o základní škole S3 – 01 k 30.

9. tohoto školního roku v oddíle „Individuálně integrování žáci podle druhu zdravotního postižení, popř. současně vyžadující zvýšené finanční výdaje“.

Pokud se krajský úřad bude podílet na dofinancování případné chybějící finanční částky na AP, bude vycházet z charakteru navrhovaných podpůrných opatření školským poradenským zařízením uvedených ve Vyjádření ke zřízení funkce AP v ZŠ (MŠ, SŠ). Školské poradenské zařízení ve svém Vyjádření ke zřízení funkce AP v ZŠ (MŠ, SŠ) vychází z materiálu „Základní informace k zajišťování AP do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením“ č.j. 23 757/2010-27-IPPP (příloha č. 7).

- Finanční náklady na mzdu (plat) AP se hradí především v rámci příplatku na zdravotní postižení žáka (zahrnuto v rozpočtu školy) a na základě doporučení rozsahu přímé pedagogické činnosti školským poradenským zařízením. Není-li financování AP dostatečně zajištěno příplatkem k normativu, krajský úřad se může podílet na dofinancování případné chybějící finanční částky, která vychází z rozsahu přímé vyučovací povinnosti 40 hodin na 1,00 týdenního pracovního úvazku.

Doporučujeme, aby ředitel/ka školy při svém rozhodování přihlédl/a k doporučení školského poradenského zařízení.

3. Změna podmínek

Pokud dojde ke změně podmínek, na základě kterých byl vydán souhlas odboru školství se zřízením funkce AP, škola **neprodleně oznámí tuto změnu písemně** (změna osoby AP a s ním i případná změna platového stupně; přestup žáka do jiné základní školy; ukončení pracovního poměru AP atd.) odboru školství. Odbor školství posoudí, zda nejsou dány důvody pro odnětí uděleného souhlasu a pro případné podání nové žádosti o udělení souhlasu se zřízením funkce AP.

7.1.4 Příloha č. 4. Metodický pokyn Moravskoslezského kraje pro rok 2011

Postup při podávání žádosti o udělení souhlasu se zřízením funkce asistenta pedagoga ve třídě, ve které se vzdělává dítě, žák, student se zdravotním postižením.

Určeno:

Ředitelům MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ všech zřizovatelů s výjimkou škol zřizovaných MŠMT či registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy.

Vybrané právní předpisy:

Školský zákon (§ 16 odst. 9, 10) a vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. (§ 7)

Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga zasílá ředitel školy na adresu Krajský úřad, odbor školství, mládeže a sportu, oddělení správy škol, 28. října 117, 702 18 Ostrava v termínu do 31. 7. 2010. V odůvodněných případech nejpozději do 8. 9. 2010. Při podání žádosti po uvedeném termínu nebude možné přihlédnout k případným finančním nárokům organizace.

Za účelem úplnosti údajů v žádosti doporučujeme využít přiložený formulář. Nedílnou součástí žádosti musí být doporučení školského poradenského zařízení ke zřízení funkce asistenta pedagoga doplněné přiloženým souhlasem zákonného zástupce dítěte či žáka se zasláním tohoto doporučení krajskému úřadu v souvislosti s žádostí o udělení souhlasu se zřízením funkce asistenta pedagoga (ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Pokud ředitel školy požaduje udělení souhlasu se zřízením více funkcí asistenta pedagoga, uvádí všechny asistenty pedagoga souhrnně v jedné ekonomické rozvaze. V případě, že žádost obsahuje všechny náležitosti, vydá oddělení správy škol stanovisko nejpozději do 30 dnů od doručení žádosti.

Nejčastější nedostatky ze strany škol při podávání žádostí pro školní rok 2009/2010:

- nezaslání všech požadovaných informací dle vyhlášky MŠMT č. 73/2005 Sb. (§ 7)
- **potřebu** asistenta pedagoga musí **zdůvodňovat** ředitel školy **z hlediska organizace vzdělávání**, nikoliv zdůvodněním poradenského zařízení (ředitel může zřídit tuto funkci), **popisem činností asistenta pedagoga**
- ukončená platnost doporučení vydaného školským poradenským zařízením
- nesprávně vyplněná ekonomická rozvaha

- nesprávně uvedený počet měsíců působení asistenta pedagoga (zahrnout i předpokládanou dovolenou)
- uváděné **nepožadované** osobní údaje asistenta pedagoga
- uváděné osobní údaje dětí a žáků v průvodním dopise k žádosti o zřízení funkce asistenta pedagoga.

7.1.5 Příloha č. 5. Metodický pokyn Olomouckého kraje pro rok 2011

Informace Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje o integraci dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami ve školním roce 2011/2012

(Určeno pro školy zřizované Olomouckým krajem a školy zřizované obcemi.)

1. Příplatky - finanční prostředky poskytované na integraci dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením

Na každý kalendářní rok jsou zpracovány Principy rozdělování dotace na přímé náklady na vzdělávání pro školy a školská zařízení Olomouckého kraje zřizovaná krajem a obcemi, které jsou přístupné na webových stránkách Olomouckého kraje v sekci Školství, mládež a sport – Ekonomika školství – Přímé náklady na vzdělávání. Součástí tohoto materiálu je také stanovení příplatků na 1 dítě, 1 žáka nebo 1 studenta individuálně integrovaného.

Finanční prostředky na integraci dětí, žáků a studentů budou nadále přiznávány prostřednictvím těchto příplatků. Příplatek je určen na: náklady na platy a ONIV.

Důležité: Prostřednictvím finančních prostředků určených na platy může ředitel školy zohlednit práci pedagogů, kteří se aktivně podílejí na vzdělávání žáků se zdravotním postižením (např. spoluvytváří IVP, individuálně se věnují žákovi, připravují studijní texty, kopírují materiály, obsluhují kompenzační pomůcky...).

Kategorie postižení pro příplatky v roce 2011:

	Platy v Kč	ONIV v Kč
<u>I. kategorie</u>		
- vývojové poruchy učení	700,--	300,--
- vývojové poruchy chování	1 000,--	300,--
<u>II. kategorie</u>		
- mentální postižení lehké, střední	3 000,--	300,--
- sluchové, zrakové, vady řeči, tělesné postižení	8 000,--	700,--
<u>III. kategorie</u>		
- těžké formy postižení ze II. kategorie (těžké a hluboké mentální postižení, těžké postižení sluchu, těžké postižení zraku, těžká vada řeči, těžké tělesné postižení), autismus, postižení více vadami	12 000,--	700,--

Podkladem pro stanovení výše příplatků na integraci pro celou školu budou příslušné **statistické výkonové výkazy**. Příplatky na integraci budou přiznány u těch dětí, žáků a studentů, kteří budou ve statistických výkonových výkazech uvedeni v části IX. Individuálně integrovaní žáci podle druhu zdravotního postižení ve sloupci 2 – **vyžadující zvýšené výdaje**. Upozorňujeme na nutnost mít pro tyto děti, žáky a studenty platné doporučení školského poradenského zařízení (není potřeba tato doporučení zasílat, jen je uložit v dokumentaci školy).

Příplatky pro vývojové poruchy učení nebo vývojové poruchy chování se vztahují na děti v mateřské škole a žáky do konce povinné školní docházky. Vývojové poruchy učení a chování nebudou nadále zohledňovány na středních školách.

Do **5. 9. 2011** ředitelé škol nahlásí celkový počet dětí, žáků a studentů k 1. 9. 2011. Současně uvedou počet integrovaných dětí, žáků a studentů, kteří budou následně vykázáni v příslušných statistických výkazech v části IX. Individuálně integrovaní žáci podle druhu zdravotního postižení ve sloupci 2 – vyžadující zvýšené výdaje.

Ředitelé škol budou v průběhu školního roku **hlásit změnu počtu integrovaných** dětí, žáků a studentů, na které byly přiznány zvýšené výdaje. Toto oznámení učiní jak ředitel školy, ze které dítě, žák nebo student odejde, tak ředitel školy, do které nastoupí.

Školy zřizované obcí tak učiní prostřednictvím obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, školy zřizované krajem přímo na OŠMT (oddělení financování školství).

2. Asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

Zřízení funkce asistenta pedagoga je jedním z podpůrných opatření, s jejichž pomocí se uskutečňuje vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Dle § 16 odst. 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je ke zřízení funkce asistenta pedagoga, v případě škol zřizovaných krajem nebo obcí, nezbytný souhlas krajského úřadu.

Ředitel školy předloží:

- 1. Žádost** (přiložený formulář – zvlášť pro každou třídu).

2. Kopii **doporučení** příslušného školského poradenského zařízení (SPC nebo PPP) ke vzdělávání dítěte, žáka, studenta se speciálními vzdělávacími potřebami – se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním.

Pozn. Doporučení příslušného poradenského zařízení by mělo být platné pouze na aktuální školní rok a to po všechny měsíce, na které žádá ředitel školy navýšení finančních prostředků (školní rok probíhá od září do srpna).

3. Vyplněnou **přílohu žádosti** (přiložená tabulka – 1x souhrnně za školu).

Ředitel školy zřizované obcí podává žádost o zřízení funkce asistenta pedagoga pro školní rok 2011/2012 se všemi náležitostmi do **15. 4. 2011** v písemné podobě prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Obecní úřad obce s rozšířenou působností žádosti shromáždí a souhrnně je zašle Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Ředitel školy zřizované Olomouckým krajem předloží žádost včetně všech náležitostí v písemné podobě do **15. 4. 2011** přímo Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Pokud bude **asistent pedagoga určen pro speciální třídu nebo třídu ve speciální škole**, napíše ředitel do přiložené tabulky jména 1 – 2 žáků (*uvedením 2 žáků předchází problémům při přestěhování 1 dítěte*) ve třídě (*celkovou výši úvazku asistenta pedagoga pro třídu uvede u posledního z nich*). Pro popsání situace ve třídě využije 6., 7. a 8. bod žádosti (zdůvodnění, cíle, náplň práce).

Jednotlivé žádosti budou předloženy komisi pro posuzování žádostí o zřízení funkce asistenta pedagoga na školách zřizovaných Olomouckým krajem a školách zřizovaných obcemi, která je složena z pracovníků školských poradenských zařízení působících v Olomouckém kraji a doplněna pracovníky Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Souhlas krajského úřadu ke zřízení funkce asistenta pedagoga bude udělován na školní rok.

Stanovování pracovního úvazku asistenta pedagoga pro výpočet příspěvku na plat asistenta pedagoga:

Při **stanovování pracovního úvazku** bude ředitel školy vycházet z týdenního rozsahu **35 hodin přímé pedagogické činnosti** pro úvazek 1,0 (např. 20 hod PPČ = úvazek 0,57; 21 hod = úvazek 0,6; 22 hod = 0,63; 23 hod = 0,66 apod.).

(Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, v příloze č. 1 stanoví týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga ve výši 20 – 40 hodin.)

Délka přímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga pro výpočet příspěvku na plat asistenta pedagoga nesmí přesáhnout týdenní hodinovou dotaci:

1. **doporučenou školským poradenským zařízením**
2. určenou **v rozvrhu hodin žáka** se speciálními vzdělávacími potřebami (v rámci příslušného vzdělávacího programu) či **délkou pobytu dítěte** v předškolním zařízení.

Při plném úvazku je stanoven **příspěvek na plat asistenta pedagoga** ve výši **14 000,-- Kč + odvody (celkem 19 180,-- Kč)**.

V případě sníženého pracovního úvazku asistenta pedagoga bude v odpovídající míře snížen i příspěvek na jeho plat.

Vzdělání asistenta pedagoga:

Asistent pedagoga dle znění § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, získává odbornou kvalifikaci:

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- b) vyšším odborným vzděláním získaným studiem v akreditovaném vzdělávacím programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů nebo sociální pedagogiku,
- c) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů,
- d) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky, nebo
- e) základním vzděláním a absolvováním akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného zařízením dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Důležitá upozornění:

- Finanční příspěvek na plat asistenta pedagoga je **přidělován nad rámec normativního rozpočtu** na základě písemného souhlasu krajského úřadu ke zřízení funkce asistenta pedagoga. Pokud **pomine důvod jeho přidělení** (např. přestup žáka na jinou školu), **musí ředitel školy** neprodleně **podat OŠMT** (oddělení financování školství) o této skutečnosti **písemnou informaci a finanční prostředky musí být vráceny zpět krajskému úřadu.**

Školy zřizované obcí tak učiní prostřednictvím obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, školy zřizované krajem přímo na OŠMT (oddělení financování školství).

- K žádosti **není potřeba přikládat IVP** (zasílejte jen žádost, kopii doporučení školského poradenského zařízení a tabulky).
- Důvodem zamítnutí žádosti může být také její nesprávné či neúplné vyplnění, nedoložení doporučení příslušného poradenského zařízení nebo nesplnění termínu odevzdání.
- Při vzdělávání žáků formou integrace je vhodné postupovat dle dokumentu MŠMT ČR – ŠVP a integrace žáků se zdravotním postižením v běžných základních školách, č. j. 8912/2010-22, ze dne 11. 5. 2010 (soubor je také umístěn na webových stránkách Olomouckého kraje).
- Upozorňujeme na nutnost důsledně **rozlišovat pedagogickou a osobní asistenci**. Prostředky poskytované z MŠMT ČR nelze použít na plat osobního asistenta.

Osobní asistence je zabezpečována na základě zákonem definovaných služeb podle resortních předpisů MPSV, náplň práce je řešena v Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

- Vzhledem k ustanovením zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (viz níže), doporučujeme **předem si vyžádat souhlas zákonných zástupců** s postoupením doporučení školského poradenského zařízení příslušným orgánům (tento souhlas není třeba zasílat krajskému úřadu).

Dle ustanovení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je povinností správce osobních údajů zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny (podle § 4

písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., se zpracováním údajů rozumí mj. i jejich předávání); zpracovávat k jinému účelu lze osobní údaje jen v mezích ustanovení § 3 odst. 6, **nebo pokud k tomu dal subjekt údajů předem souhlas** (§ 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb.).

7.1.6 Příloha č. 6 Metodický pokyn Plzeňského kraje pro rok 2011

1. Dokumenty upravující funkci asistenta pedagoga:

- **Zákon č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 563/2004 Sb.**, o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 73/2005 Sb.**, o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- **Vyhláška č. 317/2005 Sb.**, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 412/2006 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- **Informace MŠMT** k zabezpečení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou asistence č. j. 14 453/2005-24
- **Nařízení vlády č. 469/2002 Sb.**, kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
- **Nařízení vlády č. 330/2003 Sb.**, o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě
- **Nařízení vlády č. 331/2003 Sb.**, kterým se mění nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady, a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů (od 1. 1. 2007 nařízení vlády č. 564/2006 Sb.)
- **Standardy pro udělování akreditací DVPP¹** (č. j. 26451/2005-25, 30908/2005-25), <http://www.msmt.cz/DOMEK/default.asp?CAI= 3138>

2. Definice sociálního znevýhodnění

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v ustanovení § 16 stanoví, že: dítětem, žákem a studentem se

¹ Další vzdělávání pedagogických pracovníků

speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

Zdravotním postižením je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování. Zdravotním znevýhodněním je naopak zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

Sociálním znevýhodněním je pak:

- rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy,
- nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo
- postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.²⁾

Speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů zjišťuje podle ustanovení § 16 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, školské poradenské zařízení. Vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, však postrádá kategorii sociálního znevýhodnění, chybí kritérium pro určení sociálního znevýhodnění v kontextu školského zákona. Pojem sociálně znevýhodněné prostředí je mnohdy chybně zaměňován s pojmem sociokulturně znevýhodněné prostředí, který není právně závazný. V tomto případě je proto nutná legislativní změna.

3. Podmínky ustanovení funkce asistenta pedagoga

V souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů může ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné školy se souhlasem krajského úřadu ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.

² Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů

Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga podle ustanovení § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, obsahuje tyto náležitosti:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy,
- počet žáků a tříd celkem,
- počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- dosažené vzdělání asistenta pedagoga,
- předpokládanou výši platu nebo mzdy,
- zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga,
- cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout,
- náplň práce asistenta pedagoga.

Z podkladů, které MŠMT zaslaly krajské úřady, lze souhrnně uvést následující zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga na školách včetně cílů, kterých chtěli jeho prostřednictvím ředitelé ve školách dosáhnout:

4. Důvody

- vysoké procento žáků se sociálním znevýhodněním,
- prohloubení péče o děti se sociálním znevýhodněním,
- vytváření optimálních podmínek pro zdravý psychický a sociální vývoj ve výchovně vzdělávacím procesu - adaptace na školní prostředí,
- prevence záškoláctví a sociálně patologických jevů,
- vedení zájmových kroužků pro žáky, doprovod žáků a podíl na zabezpečení kulturních a sportovních akcí školy, seznamování pedagogů škol s odlišnostmi české a romské kultury,
- rozvoj osobnosti dětí, jejich dovedností, schopností a zájmů pomoc při překonávání jazykového handicapu - zlepšení řečových dovedností přináší rozvoj schopností rozumových a s tím i možnost zažít pocit úspěchu,
- pomoc učitelce při individuální práci se žáky,
- zlepšit komunikaci mezi školou a romskými rodinami,
- vytvořit srovnatelné podmínky pro vzdělávání,
- omezit absenci žáků ve škole,
- zlepšit přístup žáků k domácí přípravě na vyučování,

- vytvořit základ pro náročnější vzdělávací obsah,
- eliminace konfliktů mezi žáky,
- zlepšit postavení žáků mezi ostatními žáky,
- nízká školní úspěšnost,
- pomoc při překonání romských a neromských sociálně znevýhodněných dětí,
- podílet se na organizování sexuální a protidrogové výchovy dětí a mladistvých,
- zlepšení komunikace se žáky,
- pomoc dětem vyjadřovat se v českém jazyce (většina asistentů pedagoga znala romského jazyka),
- pomoc při překonávání jazykových bariér pomocí romštiny,
- zapojení se do vzdělávacích a výchovných činností (někdy nedostatečný rozvoj sociálních, hygienických návyků žáků),
- někteří žáci potřebují neustálý individuální přístup při vzdělávání, při školních a mimoškolních aktivitách,
- bezpečnostní hledisko (dozor, dohled nad žáky zejména nižších ročníků, např. i v souvislosti s jejich dojížděním do ZŠ; doprovod žáků 1. st.),
- sociálně a kulturně velmi slabé rodinné prostředí, ze kterého žáci pocházejí,
- zprostředkování spolupráce mezi zákonnými zástupci žáků, školou a jinými institucemi (romský koordinátor aj.) a mezi dětmi navzájem,
- příprava na zahájení povinné školní docházky a příprava na vyučování (navázání kontaktu s rodinami budoucích žáků prvních tříd),
- motivace k zájmu o vyučování a pokračování v dalším studiu, k volbě povolání a uplatnění se v budoucnosti na trhu práce,
- zajištění dostatečného přísunu podnětů, které by vedly ke kvalitnějšímu rozvoji osobnosti žáků,
- zlepšení komunikace mezi rodiči a školou,
- pomoc při řešení problémů tříd,
- neefektivní spolupráce s rodinami,
- nedostatečný rozvoj řeči po stránce obsahové, formální, rozumové schopnosti mají málo rozvíjené díky nepodnětnému rodinnému prostředí,
- vzdělávání žáků – cizinců, účastníků řízení o přidělení azylu,

- zřízení přípravných tříd základních škol pro žáky se sociálním znevýhodněním.

5. Cíle

- uplatnění pedagogických metod, forem práce s ohledem na specifickou skladbu žáků a jejich sociální znevýhodnění, tj. zkvalitnění výchovně-vzdělávacího procesu,
- aklimatizace žáků na školní prostředí,
- pomoc při integraci žáků do společnosti,
- pomoc žákům překonávat adaptační a komunikační obtíže, při řešení sociálních a jiných problémů v souvislosti s výchovně vzdělávacím procesem,
- další seznámení s kulturou, historií a zvyky Romů,
- zprostředkování účasti a zájmu žáků při mimoškolních aktivitách a jejich zapojení do zájmových kroužků a do školních prezentací na veřejnosti,
- pomoci předcházet selhávání žáků během školního vzdělávání, pomoc při odstraňování výchovných a vzdělávacích obtíží (záškoláctví i skryté záškoláctví, neomluvené absence, šikanování, kázeňské problémy, agresivita aj.),
- zlepšení komunikace se sociálně znevýhodněnými rodinami a s rodinami, kde dochází k zanedbávání péče o děti,
- spolupráce při výběru vhodného povolání a při zařazování žáků do učebních oborů
- zkvalitnění výuky a péče o žáky se sociálním znevýhodněním,
- pedagogická asistence učitelům při výuce,
- pomoc žákům při přípravě na vyučování,
- zlepšení docházky dětí do škol a zamezení neomluvené absence,
- podpořit romské rodiny v pochopení potřeby zařadit dítě do předškolního zařízení, vést je k potřebě vzdělávat se,
- předcházet případným neúspěšným začátkům ve školní docházce, které by mohly ohrozit průběh vzdělávání a tím i perspektivy v dalším životě,
- redukovat výukové problémy pomocí přípravy na vyučování,
- rozšířit nabídku volnočasových aktivit,
- pomáhat vyhledávat talentované romské děti,
- kontroluje přípravu dětí na vyučování,
- spolupracuje s výchovnými poradci školy,
- účastnit se zápisů dětí do základní školy.

7.1.7 Příloha č. 7. Metodický pokyn Ústeckého kraje pro rok 2011

Pracovní místo asistenta pedagoga (dále AP) zřizuje ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy se souhlasem krajského úřadu na základě ust. § 16 odst. 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ust. § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s ust. § 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Asistent pedagoga je podpůrné pedagogické opatření tam, kde je nutná integrace žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Asistent pedagoga působí ve třídě, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami (se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním). V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení. Bez vyjádření školského poradenského zařízení nemůže ředitel školy žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga uplatňovat.

Asistent pedagoga poskytuje pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky, při spolupráci se zákonnými zástupci žáků, případně s komunitou, ze které žák pochází.

Je pedagogickým pracovníkem, zaměstnancem školy a možnost platového zařazení je do 4. až 9. platové třídy dle Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě.

Ad a) osobní asistent

Poskytuje individuální pomoc konkrétní osobě, např. při sebeobsluze, orientaci, osobní hygieně, pomoc při zajištění stravy, apod. Nelze ho financovat z rozpočtu školství, není pedagogickým pracovníkem, není zaměstnancem školy (ust. § 8 odst. 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných).

Ad b) asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením

Ředitel školy zasílá žádost o souhlas se zřízením pracovního místa asistenta pedagoga na odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Ústeckého kraje (dále jen „odbor SMT KÚ ÚK“). Žádost obsahuje náležitosti podle ust. § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Vzor žádosti o souhlas se zřízením pracovního místa asistenta pedagoga pro třídu nebo studijní skupinu, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, je součástí tohoto pokynu (viz strana 5, 6, 8 a 9).

Povinnou součástí vyjádření školského poradenského zařízení (PPP, SPC) musí být: jméno a příjmení dítěte, typ postižení, jasně formulované doporučení k asistenci, časová dotace, návrh činností zařazených do pracovní náplně asistenta pedagoga a stanovení platnosti posudku.

Ředitel školy zasílá žádost o souhlas u nově zřizovaného pracovního místa asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením, jak v případech individuální integrace nebo v případech skupinové integrace, pro následující školní rok na odbor SMT KÚ ÚK nejpozději do 31. 05. stávajícího roku, v případě mateřských škol do 30.06. Pokud končí platnost souhlasu vydaného odborem SMT KÚ ÚK a další působení AP při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je nezbytně nutné, podá ředitel školy novou žádost se všemi náležitostmi v termínu do 31.05., v případě mateřských škol do 30.06.

Souhlas vydaný bez časového omezení před dobou platnosti tohoto MP, ztrácí svou platnost k 30. 06. 2011.

Pokud je potřeba, aby AP nadále působil ve třídě, ve které se vzdělává dítě, žák a student se zdravotním postižením, ředitel znovu požádá o souhlas s doložením aktuálního doporučení školského poradenského zařízení.

U tříd a škol zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami školské poradenské zařízení provede každé dva roky revizi a o potřebnosti asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením bude informovat odbor SMT KÚ ÚK.

Jestliže ředitel školy pracovní místo asistenta pedagoga zruší, případně dojde ke změně v osobě asistenta, bude o změně odbor SMT KÚ ÚK neprodleně písemně informovat. Žádosti o zřízení místa asistenta pedagoga, případně veškeré informace ohledně změn na tomto pracovním místě, zasílají ředitelky mateřských škol k rukám oprávněným osobám.

Zřizování pracovního místa AP v průběhu školního roku je možné pouze v mimořádných případech.

Ad c) asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

Financování pracovního místa asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním je dáno rozvojovým programem MŠMT vyhlášeným na období kalendářního roku.

Nově zřizované místo asistenta pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním je vázáno na výrazný a zdůvodněný nárůst počtu dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Každá takováto žádost bude odborem SMT KÚ ÚK zvlášť posuzována.

K žádosti o souhlas se zřízením pracovního místa asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním přiloží škola kopii:

1. dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání, případně osvědčení o absolvování kurzu pro asistenty pedagoga v rozsahu nejméně 80 hodin s obsahovým zaměřením na pedagogiku a psychologii
2. pracovní náplň.

Zřizování pracovního místa asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním mimo termíny vypsání MŠMT není možné.

Upozornění k zasílaným žádostem:

Pokud některý dokument bude obsahovat rodné číslo, případně jiný citlivý údaj, tento začerněte.

7.1.8 Příloha č. 8. Metodický pokyn Zlínského kraje pro rok 2011

Zřízení funkce asistenta pedagoga je jedním z podpůrných opatření, s jejichž pomocí se uskutečňuje vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Dle § 16 odst. 10 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, je nutno žádat krajský úřad o **souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga**.

Na základě § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění, žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga musí obsahovat:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy
- počet žáků a tříd celkem
- počet žáků, pro které je asistent určen
- doporučení příslušného poradenského pracoviště ke zřízení funkce asistenta pedagoga
- dosažené vzdělání asistenta pedagoga (viz § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění)
- požadovaný pracovní úvazek a předpokládanou výši platu nebo mzdy
- zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga a cíle, kterých chce ředitel tímto dosáhnout
- náplň práce asistenta pedagoga včetně hodinové dotace

Upozornění:

V rámci zajištění podmínek pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou asistence další dospělé osoby je nutno zvážit, zda se jedná o pedagogickou asistenci nebo osobní asistenci.

Pedagogická asistence je zabezpečována prostřednictvím **asistenta pedagoga** na základě předpisů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy - § 16 odst. 9 a 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění; § 2 a § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění. Spočívá zejména v nezbytné kompenzaci znevýhodnění žáků v oblasti výchovy a vzdělávání.

Osobní asistence je zabezpečována prostřednictvím **osobního asistenta** na základě zákonem definovaných služeb (pečovatelská služba) podle resortních předpisů Ministerstva

práce a sociálních věcí. Náklady na mzdu osobního asistenta nelze hradit z finančních prostředků poskytnutých Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Je nutné nalézt jiné zdroje financování – z rozpočtu obce, z úřadu práce z prostředků na zaměstnanost, z případných grantů, darů či jiných vlastních zdrojů, lze využít i finanční spoluúčast rodičů.

Termín pro podání žádosti:

Žádost o souhlas krajského úřadu se zřízením funkce asistenta pedagoga zasílejte v písemné formě **nejpozději do 31. května 2011** na adresu:

Krajský úřad Zlínského kraje, Odbor školství, mládeže a sportu, tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín

Upozornění: Souhlas krajského úřadu se zřízením funkce asistenta pedagoga bude vydáván pouze na školní rok 2011/2012.

7.1.9 Příloha č. 9. Metodický pokyn Královéhradeckého kraje pro rok 2011

Odbor školství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje zveřejňuje formulář **žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga** pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami **pro školní rok 2011/2012**. Dle § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb. je součástí žádosti náplň práce asistenta pedagoga.

Vyplněné formuláře žádostí (jeden formulář pro jednoho asistenta) s přílohami (náplň práce) zasílejte e-mailem do **31. 5. 2011**.

V případě, že žádost bude obsahovat všechny náležitosti dle vyhlášky č. 73, bude Vaší škole v souladu s § 16 odst. 10 školského zákona udělen souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga. **Tento souhlas nebude obsahovat výši finančního příspěvku krajského úřadu ani velikost úvazku asistenta.**

Pro rok 2011 a následující jsou zdrojem financování pedagogické asistence u individuálně integrovaných zdravotně postižených žáků **normativně přidělované prostředky**. U asistence ve speciálních třídách je nutnost dofinancování posuzována jednotlivě u každé školy v rámci projednání rozpočtu. Odkazujeme na článek IV.3 dokumentu č.j. 3371/SM/2011 s názvem **Principy rozpisu přímých výdajů na vzdělávání škol a školských zařízení v působnosti Královéhradeckého kraje - postupy zpracování pro rok 2011**. Dokument je vyvěšen na webových stránkách kraje v sekci Krajský úřad > Školství > Školská ekonomika

Základním zdrojem financování péče o postižené žáky je normativní přiděl prostředků prostřednictvím příplatku na postižení dle **výkonů ze zahajovacích výkazů**. V této souvislosti upozorňujeme na **nutnost** řádného vykázání dětí a žáků v oddíle IX (individuální integrace) ve sloupci **zvýšené náklady** – bez těchto údajů **nebude normativní příplatek přidělen** (statistické údaje pro zpracování rozpisu rozpočtu jsou načítány přímo z databází ÚIV). Pro rok 2011 je tento přístup výrazně posílen prostřednictvím navýšení normativních příplatků pro individuálně integrované těžce postižené žáky. Zvýšený příplatek je přidělen **každému vykázanému žákovi** s uvedeným postižením bez ohledu na to, zda mu doposud byl dofinancován úvazek pedagogického asistenta nebo ne. Tímto jsou vytvořeny rovné příležitosti všem školám.

Přestože bude pedagogická asistence financována normativně dle výkonových výkazů, **trvá** povinnost ředitele podle § 16 odst. 10 školského zákona podat **žádost o souhlas** se zřízením

funkce asistenta pedagoga krajskému úřadu. **Bez souhlasu** krajského úřadu **nelze** tuto **funkci** na škole **zřídit**.

Pro základní školy v souvislosti s výkaznictvím připomínáme, že pro **školní rok 2011/2012** již budou údaje za základní školy předávány **výhradně** prostřednictvím exportů ze školní matriky (tedy v podobě **individuálních dat**) a tato data budou využita pro **financování** ze státního rozpočtu jako **jediný** zdroj dat – ÚIV nepřipravuje **žádný alternativní systém** pro školy, které z nějakého důvodu nebudou připraveny předat individuální data.

7.1.10 Příloha č. 10. Metodický pokyn Jihomoravský kraje pro rok 2011

Metodický pokyn upravuje postup při udělení souhlasu krajského úřadu ke zřízení funkce asistenta pedagoga v mateřských školách, základních školách, základních školách speciálních, středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách, a to ve třídách nebo studijních skupinách, ve kterých se vzdělává dítě, žák nebo student **se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním.**

I. Zřízení funkce asistenta pedagoga

1. Funkci asistenta pedagoga může v souladu s § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění (dále jen „školský zákon“) zřídit ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy ve třídě nebo studijní skupině (dále jen třídě), ve které se vzdělává dítě, žák nebo student (dále jen žák) se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Ke zřízení funkce asistenta pedagoga je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.

2. Ke zřízení funkce asistenta pedagoga v souladu s § 16 odst. 10 školského zákona, podle odstavce 9 je v případě škol zřizovaných ministerstvem či registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě škol zřizovaných ostatními zřizovateli, souhlas krajského úřadu.

3. Funkce asistenta pedagoga může být rovněž zřízena dle § 8 odst. 6 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, kdy ve třídách určených pro žáky s těžkým zdravotním postižením, mohou zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně 3 pedagogičtí pracovníci, z nichž 1 je asistent pedagoga.

4. Náležitosti žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga a podrobnosti o jeho činnosti upravuje vyhláška č. 73/2005 Sb.

5. Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou podle § 7 odst. 1 vyhlášky č. 73/2005 Sb., pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky, při spolupráci se zákonnými zástupci žáků.

6. Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků v příloze č. 1 stanoví týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti pro funkci asistenta pedagoga ve výši 20 – 40 hodin.

II. Postavení asistenta pedagoga

1. Asistent pedagoga je pedagogickým pracovníkem a vykonává přímou pedagogickou činnost (§ 2 odst. 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů).

2. Dle § 20 uvedeného zákona asistent pedagoga získává odbornou kvalifikaci:

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- b) vyšším odborným vzděláním získaným studiem v akreditovaném vzdělávacím programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů nebo sociální pedagogiku,
- c) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů,
- d) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky (Studiem pedagogiky se rozumí vzdělání získané studiem v akreditovaném vzdělávacím programu v oblasti pedagogických věd uskutečňovaném zařízením dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, u asistenta pedagoga je vyžadováno v rozsahu nejméně 80 hodin s obsahovým zaměřením na pedagogiku a psychologii) - § 22 zákona o pedagogických pracovnících, nebo
- e) základním vzděláním a absolvováním akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného zařízením dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (Studiem pro asistenty pedagoga získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace.

Studium se uskutečňuje v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v délce trvání nejméně 120 vyučovacích hodin. Studium se ukončuje závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení - § 4 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků).

III. Financování funkce asistenta pedagoga

1. Poskytování finančních prostředků na činnost zaměstnanců, kteří vykonávají funkci asistenta pedagoga probíhá v souladu s § 160-162 školského zákona, zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízení, vyhláškou č. 492/2005 Sb., vyhláška o krajských normativních a směrnici MŠMT č.j. 28 768/2005-45[1], na příslušný rok.

2. Finanční prostředky na asistenta pedagoga ve třídě, ve které se vzdělává žák se speciálními vzdělávacími potřebami, případně na asistenta pedagoga jako druhého nebo třetího pedagoga ve třídě určené pro žáky s těžkým zdravotním postižením, jsou škole poskytnuty pouze za předpokladu, že je udělen souhlas KrÚ JMK ke zřízení této funkce, a to v souladu s § 16 odst. 9 a 10 školského zákona. Financována bude pouze doba doporučená do výuky, neboť asistent pedagoga vykonává pouze pomocné výchovné práce, případně činnosti dle přesně stanovených osnov a pokynů, nebo pokynů učitele. Nepředpokládá se tedy financování doby na případnou přípravu nebo asistence v době po skončení školního vyučování.

IV. Náležitosti žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga

Nezbytnými náležitostmi žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga (dále jen žádost) jsou:

- a) náležitosti stanovené v § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb.,
- b) popis typu funkce asistenta pedagoga
- c) doporučení školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra).

a) náležitosti stanovené v § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., jsou:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy
- počet žáků a tříd celkem
- počet žáků se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním
- dosažené vzdělání asistenta pedagoga
- předpokládanou výši platu nebo mzdy
- zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga
- cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout

- náplň práce asistenta pedagoga.

b) **popis typu funkce asistenta pedagoga** – je nutno rozlišit, zda jde o:

- asistenta pedagoga do třídy, ve které se vzdělává žák se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním,
- asistenta pedagoga jako dalšího pedagogického pracovníka ve třídě podle § 8 odst. 6 vyhlášky č.73/2005 Sb.

Podrobnosti o dalších nezbytných údajích jsou uvedeny ve formuláři žádosti v příloze tohoto metodického pokynu.

c) **doporučení školského poradenského zařízení:**

- žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga do třídy běžné školy nebo do třídy školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením musí být doložena aktuálním doporučením školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum – dle typu postižení) se stanovením hodinové dotace, po kterou je asistent pedagoga do výuky doporučen. Aktuálním doporučením se rozumí takové doporučení školského poradenského zařízení, které doporučuje funkci asistenta pedagoga s účinností pro požadované období. Pokud je doporučena asistence na celou hodinovou dotaci výuky ve třídě, do formuláře se uvede počet vyučovacích hodin žáka dle učebního plánu v daném ročníku.
- žádost o asistenta pedagoga jako dalšího pedagoga do třídy pro žáky s těžkým zdravotním postižením je třeba doložit doporučením školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum – dle typu postižení) na třídu jako celek, rovněž se stanovením doby, na kterou je asistent pedagoga ve výuce doporučen. Třída určená pro žáky s těžkým zdravotním postižením, musí být naplněna v souladu s vyhláškou č. 73/2005 Sb.

V. Termín a místo podání žádosti

1. Žádost se všemi náležitostmi uvedenými v čl. IV. tohoto metodického pokynu (žádost lze podat na formuláři žádosti v příloze tohoto metodického pokynu) se podává:

a) pro následující školní rok zpravidla do 30. 6., nejpozději však do 31. 8. daného školního roku,

b) v případě potřeby vzniklé v průběhu školního roku bez zbytečného odkladu.

2. Žádost se podává ke Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, odborů školství oddělení vzdělávání.

3. Žádost je třeba podat pro každý školní rok znovu. Protože se uvádí u každého asistenta pedagoga dosažené vzdělání, je nutné podat tolik žádostí, případně vyplnit tolik příloh, kolik asistentů pedagoga škola požaduje. V případě, že je funkce asistenta zřízena ve více třídách, kde se vzdělávají žáci se zdravotním postižením, a je zabezpečována stejnou osobou, uvede se v žádosti více tříd. Pokud by došlo ke změně podmínek, na základě kterých byla funkce asistenta pedagoga na škole zřízena, podá ředitel školy písemnou informaci Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, odboru školství - oddělení vzdělávání.